

DAF - 213

**A német nyelv tanítása és tanulása az óvodában
Módszertani összefoglaló és irodalmi gyűjtemény**

TDK Dolgozat

Tartalomjegyzék:

1. BEVEZETÉS	3
1.1. KUTATÁSOM CÉLJA.....	4
2. ÉRVEK ÉS ELLENÉRVEK	4
2.1. GONDOLATOK A KORAI IDEGEN NYELVTANULÁSRÓL	5
3. MÓDSZERTANI ÖSSZEFOGLALÓ.....	7
3.1. A GYEREKEK GONDOLKODÁSA:.....	7
3.2. IDEGEN NYELVI BEÁLLÍTÓDÁS KIALAKÍTÁSA:	7
3.3. NYELVELSAJÁTÍTÁSI ELMÉLETEK:	8
3.4. AZ ELSAJÁTÍTÁS LÉPÉSEI:.....	9
3.5. AZ ÓVODAI NYELVELSAJÁTÍTÁS SORÁN ÉRVÉNYESÜLŐ ALAPELVEK:.....	12
3.6. MOTIVÁCIÓ:	12
3.6.1. Motivációs eszközök:	13
3.7. A MÓDSZEREK FELOSZTÁSA AZ OKTATÁSI CÉLOKAT FIGYELEMBE VÉVE:.....	14
3.8. MÓDSZEREK ÉS ELJÁRÁSOK:	16
3.8.1. Módszerek és a tervezés	17
4. A TELJESÍTMÉNYMÉRÉS AZ ÓVODÁBAN.....	19
5. A FOGLALKOZÁSOK TERVEZÉSE	20
6. A FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSE.....	20
6.1. NÉMET NYELVELSAJÁTÍTÁS AZ ÓVODÁBAN	21
7. ESZKÖZÖK	23
8. A DAL- ÉS VERSTANÍTÁS KLASSZIKUS LÉPÉSEI:	23
9. AZ IDEGEN NYELVŰ FOGLALKOZÁSOKAT VEZETŐ PEDAGÓGUS.....	24
10. ÓVODÁN KÍVÜLI SZERVEZÉSI FELADATOK – „TOVÁBBTANULÁS” MEGSZERVEZÉSE ...	24
11. ELMÉLET ÉS GYAKORLAT	25
12. ÖSSZEGZÉS	26
IRODALOMJEGYZÉK.....	27
FOLYÓIRATFORRÁSOK:.....	28
INTERNETES FORRÁSOK, HASZNOS LINKEK:	29
13. MELLÉKLETEK:	30
1-ES SZÁMÚ MELLÉKLET: FOGLALKOZÁSOK ANYAGA TEMATIKUS LEBONTÁSBAN (1. ÉV, KEZDŐ SZAKASZ, 4-5 ÉVES ÓVODÁSOK SZÁMÁRA)	30
2-ES SZÁMÚ MELLÉKLET: A FOGLALKOZÁS SORÁN ALKALMAZOTT DALOK, VERSEK GYŰJTEMÉNYE	48
3-AS SZÁMÚ MELLÉKLET: A PEDAGÓGUS ÁLTAL HASZNÁLT SZAVAK, KIFEJEZÉSEK, SZITUÁCIÓS MONDATOK ..	68
4-ES SZÁMÚ MELLÉKLET: NÉMET GYERMEKDALOK KOTTÁI.....	69
5-ÖS SZÁMÚ MELLÉKLET: BEMUTATÓ FOGLALKOZÁS – TERVEZET	75
6-OS SZÁMÚ MELLÉKLET: BEMUTATÓ FOGLALKOZÁS FELADATLAP ÉS SZÍNEZŐ	76
7-ES SZÁMÚ MELLÉKLET: KÉPEK – SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ SZEMLÉLTETŐ ESZKÖZÖKRŐL.....	78

1. Bevezetés

Az idegennyelv-tanulás fontosságát sokszor hangsúlyozzák szüleink, tanáraink. A világ kitárul, Európa közelebb kerül hozzánk, ha beszélünk más nyelveket is. Számos lehetőség, új ismeret, tapasztalat kínálkozik, ha nemzetközi kapcsolatokra teszünk szert. Dolgozatom témája az oktatási rendszerünk folyamatos fejlesztése, változása miatt jelenleg is aktuális. Naponta jelennek meg újabb és újabb idegen nyelvű oktatási programok, foglalkoztató füzetek, hangos könyvek. Gyermekeink a televízió előtt ülve a legnépszerűbb mesefigurák társaságában tanulhatnak idegen nyelvet. Manapság számtalan közegben és formában találkozhatunk a gyerekeket célzó oktató programokkal. Kétségtől az angol a domináns nyelv. Német nyelven egyáltalán nem, vagy csak kis számban léteznek ilyen programok.

Az angol nyelvet oktatni kívánó pedagógusok rendelkezésére számos gyermekirodalmi gyűjtemény, gyakorlati tanácsokat tartalmazó, komplex mű áll. Ezzel szemben a német foglalkozások megtervezéséhez szükséges módszertani ismereteket, verseket, mondókákat tartalmazó könyveket csak nehézkesen, hosszas gyűjtőmunkával, különböző művek egyeztetésével lehet előteremteni. A jól használható cikkek, tankönyvek nem a korai idegen nyelvoktatást helyezik előtérbe. Ehelyett az általános iskolás korosztályt célozzák, arra alapoznak, hogy a gyerekek az anyanyelvükön már jól tudnak írni és olvasni. Dolgozatom tehát egy hiánypótló mű lehet a német nyelvű foglalkozásokat tartó óvodapedagógusok számára. Tartalmazza a foglalkozások tervezéséhez és szervezéséhez szükséges módszertani leírásokat, egy éves tematikus tervet, mely segítségével felépíthetők az első év német nyelvű foglalkozásai, valamint tartalmaz egy gyermekirodalmi- és dalgűjteményt, olyan mondókákkal és dalokkal, melyek megfelelnek az óvodáskorú gyermekek érdeklődésének és életkori sajátosságainak.

Az elmúlt két évtizedben sokakban felmerült a kérdés: Mikortól érdemes idegen nyelveket tanulni? A korai idegennyelv-tanulásról számos kötet és újságcikk szól, kutatásaim során ezeket használtam fel, hogy minél szélesebb körű ismereteim legyenek ebben a témában. Óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, logopédusok és pszichológusok írásait tanulmányoztam. A legkülönbözőbb érvekkel, ellenérvekkel és véleményekkel találkoztam. Gyerekkorom óta szívesen foglalkozom idegen nyelvekkel. 18 éves korom előtt 2 középfokú nyelvvizsgát szereztem német és angol nyelvekből. Képzésem során lehetőség adódott egy német specializációt elvégzésére. A specializáció által ismerhettem meg a korai nyelvoktatás alapjait.

2012 októberétől párhuzamosan Badenben a Pedagógiai Főiskolán végzem az 5. szemesztert. Szeretnék minél magasabb fokú német tudásra szert tenni, hogy utána otthon megfelelő nyelvi felkészültséggel tudjam megszerettetni és megismertetni a német nyelvet az óvodás korú gyerekekkel. Mindez azért fontos, mert a korai idegen nyelvoktatás során a pedagógusnak kulcsfontosságú szerepe van. Elengedhetetlen az idegen nyelv alapos ismerete, a gyerekek életkori sajátosságainak figyelembe vétele. Tudnia kell motiválni a gyerekeket, valamint játékba integráltan eljuttatni hozzájuk az új ismereteket. Jó tervező- és szervezőképességgel kell rendelkeznie, a foglalkozásoknak pedig mindig a gyerekek világához kell kapcsolódniuk.

1.1. Kutatásom célja

Kutatásom célja az volt, hogy összeállítsak egy olyan dolgozatot, ami tartalmaz módszertani leírásokat, gyakorlati tanácsokat, tapasztalatokat, valamint egy gyűjteményt, melyben tematikusan, éves lebontásban szerepelnek olyan német versek, dalok, mondókák, amelyek kifejezetten óvodáskorú gyermekeknek szólnak. Nyelvezetük tehát egyszerű, terjedelmük rövidebb, dallamosak, cselekedtetéssel jól taníthatóak. Megterveztem egy bemutató foglalkozást is, amihez tartalmilag megfelelő, esztétikus és tartós eszközöket készítettem.

Úgy gondolom, hogy a pedagógus pozitív viszonyulása, játékossága és kreativitása meghatározó lesz abban, hogy a gyermek hogyan tekint az idegen nyelvekre.

Az óvodáskorú gyermekek számára a játékos formában történő tanulás örömet okoz. Mindezek alapján az a véleményem, hogy a korai idegennyelv-oktatás fontos alappillére lehet a későbbi nyelvtanulásnak.

2. Érvek és ellenérvek

Érvek a korai idegen nyelvtanulás mellett:

Az óvodás korú gyermek egy igen szenzitív periódusban van, tehát könnyen és gyorsan sajátítja el az új ismereteket. Ebben a korban megalapozhatjuk későbbi viszonyulását az idegen nyelvekhez, bővítjük passzív szókincsét, megismertetjük vele a legalapvetőbb kifejezéseket. Pl.: köszönés, bemutatkozás.

Göncz Lajos kutatása azt bizonyítja, hogy a korai kétnyelvűség elősegíti a gyerekek fejlődését. (A kétnyelvű gyerekek jobb eredményt értek el okfejtésben, fogalomképzésben, verbális intelligenciában és divergens gondolkodásban, mint az egynyelvű társaik.)

A gyerekek fő tevékenysége a játék, a foglalkozások játékos formában zajlanak, tehát a hétköznapi örömforrásaként szolgálnak. Pozitív élményt nyújt számukra a csoportos foglalkozás, a közös játék barátaikkal. Hogy milyen motiváló lehet a csoportban való idegen nyelvelsajátítás, kitűnő példa rá Olivér esete. A 4 éves kisfiú szülei úgy döntöttek, hogy Bostonba költöznek. A családból senkinek nem voltak korábbi nyelvi tapasztalatai, ismeretei. A kisfiút óvodába írátták, ahol a kezdeti nehézségek után, néhány hónap alatt elsajátította az angol nyelvet, míg szüleinek még évekkel később is voltak nyelvi nehézségeik. (Bauer Nándorné 2000. 12-13)

Idegen nyelvek az óvodában – ellenérvek

Ma már a nagyobb óvodák mindegyike kínál idegen nyelvű foglalkozást a szolgáltatásai között, azonban még mindig akadnak olyanok, akik ellenzik a korai idegen nyelvoktatást. A következő érvekre hivatkoznak: amíg nem sajátították el az anyanyelvüket, addig ne zavarjuk őket össze más nyelvekkel, mert az anyanyelv kárára válik, ha más nyelveket tanítunk nekik. A gyerekek gondolkodásának fejlődésére negatív hatással van. Az idegen nyelvek óvodai tanulása felesleges, mert úgy is elfelejtik, mire iskolába mennek. A gyerekeknek még játékkal kell tölteniük az idejüket, ne vegyük el a gyerekkorukat. A szülők ne erőltessék rá a gyerekekre a különböző foglalkozásokat, ne akarjanak mini zseniket képeztetni belőlük. Továbbá feleslegesnek tartják a gyermek siettetését, valamint úgy gondolják, hogy ezek a foglalkozások káros irányba terelheti a nemzeti identitást, anyanyelvhez való kötődést.

2.1. Gondolatok a korai idegen nyelvtanulásról

Pinker szerint (1999, 293) „a nyelvtanulást végző agyi áramkörök plasztikusabbak a gyermekkorban, a gyermekek képesek megtanulni a nyelvet, ha a bal agyféltekéjüket sérülés éri, ám hasonló sérülések felnőttek esetében beszédzavarhoz, afáziához vezetnek”

(Kovács, 2009: 21). Tehát biológiai szempontból is alátámasztható a korai idegen nyelvoktatás hasznossága. Pinter is ezt vallotta. Kimondta, hogy a gyerekek szenzitív periódusban vannak, jobban alkalmazkodnak az idegen nyelvek eltérő nyelvtani rendszeréhez, fogékonyabbak az új, ismeretlen hangokra. Kedvelt időtöltésük, hogy hangjukkal játszanak, halandzsáznak, mintha idegen nyelven beszélnének, ezért könnyebben elsajátítják az idegen nyelveket. A gyerekek bátrabbak, közvetlenebbek, és kevésbé gátlásosak, mint a felnőttek, ezek a tulajdonságok is megkönnyítik számukra a nyelvtanulást. (Kovács, 2009: 21)

Pinter megállapításait óvónők és szülők egyaránt igazolhatják. Számtalanszor hallhatunk a gyerekektől dalokat, értelmetlenül csengő szavakat. Johnstone is azok közé a szakemberek közé tartozik, akik szerint jelentős előnnyel jár (elsősorban a hangrend tekintetében), ha már ebben a korai szakaszban elkezdenek ismerkedni a gyerekek a nyelvekkel. Így hosszabb idő áll a rendelkezésükre, tovább ismerkedhetnek az idegen hangzással, különös mintákkal. Minél korábban kezdik, annál több tapasztalatot szerezhetnek, és minél később kezdi el valaki az idegen nyelvtanulást, annál kisebb az esélye rá, hogy elérje az anyanyelvként beszélők szintjét. Hosszú távú tervezés szükséges a sikeres programhoz. Eredményesebb lesz a program, ha a feladatok tárgytól és kultúrától függetlenek. Alkalmazzunk tehát olyan módszereket, melyeket pl. egy környezet vagy egy irodalomfoglalkozáson is szoktunk. Ha a csoportba járnak más nemzetiségű gyerekek, erre alapozva új ismereteket nyújthatunk a gyerekeknek. Jól képzett, kiváló kiejtéssel és intonációval rendelkező tanárok tarthatnak csak foglalkozásokat. A foglalkozások anyagi háttérének biztosítására is nagy gondot kell fordítani. A nyelvi felkészültség, finansziális kérdések fontos tényezői a korai programoknak. Nikolov szerint ezeknek a programoknak a sikerét leginkább a következő tényezők befolyásolják: helyes célkitűzés, reális elvárások, valamint a pedagógus képzettsége. (Kovács, 2009: 21) Mindenképpen le kell szögezni, hogy a korai nyelvtanításnak nem az a célja, hogy a gyerekek hibátlanul és folyékonyan beszéljenek idegen nyelveket. Az elsődleges cél az idegen nyelvekhez való pozitív viszonyulás kialakítása, valamint a gyerekek sokoldalú fejlesztése. Armstrong és Rogers szerint a korai idegen nyelvtanulás jótékony hatással van a kognitív képességekre, többek között pl. a matematikai gondolkodásra. Ezt az állításukat olyan kutatások eredményei alapján tették, mely során egynyelvű és kétnyelvű gyerekekkel végeztek általános IQ-teszteket. A bilingvis gyerekek egyértelműen jobb eredményeket értek el egynyelvű társaiknál. A kétnyelvű gyerekek gondolkodása fejlettebb, összetettebb. Ezek szerint a kutatások szerint kreatívabbak egynyelvű társaiknál. Eredményeiket hitelesnek tartom, hiszen az idegen nyelvű foglalkozások alkalmával nem csak nyelvi fejlesztés történik. A gyerekek számos új tapasztalatot szereznek, kipróbálhatják képességeiket vizuális, sport, zenei, irodalmi és matematikai területeken. A változatos formákban történő fejlesztésnek köszönhetően a bilingvis gyerekek jobb eredményeket érhetnek el egynyelvű társaiknál.

3. Módszertani összefoglaló

3.1. A gyerekek gondolkodása:

Holderness: „A gyerekeknek alaptulajdonságuk, hogy állandóan csinálnak valamit, és ez egyben a tanulás fő módja számukra” (Kovács, 2009: 37).

Tehát az óvodás korú gyermek gondolkodása még nem fogalmi jellegű, többnyire valamilyen cselekvéshez kötött. Kognitív képességei a közte és társai/szülei/óvónői között létrejött interakciókban fejlődnek. Érzékszervei segítségével tudja megismerni a körülötte lévő világot. Később pedig az ismert szituációk, struktúrák felhasználásával jut újabb ismeretekhez.

3.2. Idegen nyelvi beállítódás kialakítása:

A beállítódás nem tevékenység, sokkal inkább irányultság, hajlandóság. Miután ezt kialakítottuk a gyermekben, kezdődhet maga a tanulási tevékenység. „A beállítódás a személyiség általános állapota, amely a tudatos folyamatok kialakulását és működését befolyásolja” (Bauer Nándorné, 2000: 75).

Unadze szerint a nyelvérzék valójában az egyén nyelvi beállítódását jelenti. Egyetértek állításával, úgy gondolom, hogy a szülők és a pedagógusok felelőssége a megfelelő nyelvi beállítódás kialakítása. Mindenképpen hasznos és jó, ha ez már gyermekkorban elkezdődik. Későbbi szakaszban, vagy egy-egy rossz élmény után már sokkal nehezebb a gyermeket idegen nyelv tanulására motiválni. Ekkor, hogy a figyelem elterelődjön a rossz módszerekről, mulasztásokról, a legegyszerűbb megoldás, ha azt mondjuk, hogy a gyerekek nincsen nyelvérzéke.

Ahhoz, hogy az idegen nyelvi beállítódás kialakulhasson szükséges, hogy a foglalkozásokról fokozatosan kizsorítsuk, vagy a lehető legnagyobb mértékben minimalizáljuk az anyanyelv használatát. Sokat segít, ha az idegen nyelvű foglalkozások eszközeihez játékidőben is hozzáférnek a gyerekek. Így könnyedén felidézhetik, amiket tanultak. Gyorsabban, mélyebben vésődnek be az új ismeretek.

Óvodás korban több inger hatására valósul meg a megértés. A gyermek figyelme, észlelése, emlékezete, képzelete, gondolkodása, érzelmei, akarata együttesen szolgálják ezt a folyamatot. A már kialakult anyanyelvi beszédkészséget, fogalomrendszert és szituációkat alkalmazza a gyermek az idegen nyelv megértésére.

Hatékony módszer, ha a gyermek az idegen nyelvű kifejezést hallja, az eszközt látja, és közben végzi a cselekvést. Óvodás korban még a mechanikus tanulás jellemző, ezért fontos a cselekvés, manipuláció. Ezáltal új ismerethez jut, amihez kapcsolódik egy számára is érthető, érzékszervvel felfogható dolog. Így természetes, spontán folyamat lesz a megértés. Fontos, hogy a foglalkozás minden része legyen a gyerekek számára könnyen érthető. A pedagógus mimikája, kézjelei, gesztusai, mozdulatai is ezt a célt kell, hogy szolgálják. A pedagógus részéről elengedhetetlen a gyerekek jártasságainak, képességeinek az ismerete.

3.3. Nyelvelsajátítási elméletek:

A korai idegennyelv-tanulás során sokszor nem is nyelvtanulásról, hanem nyelvelsajátításról beszélünk. Leontyev szerint az elsajátítás a megértés és saját gondolataink kifejezését biztosító jártasságok és készségek összessége. Ezért szükséges, hogy az új ismeretekkel kialakíthatók legyenek azok a készségek, jártasságok, melyek segítségével megérthetik az egyes szituációkat és reagálni tudnak azokra. Az idegen nyelvi foglalkozásokon végzett műveletek interiorizálódnak, jártasságokká válnak. Később automatizálódnak, összetett cselekvések részei lesznek, végül pedig készségekké alakulnak át.

Az empirista nyelvelsajátítás során csak tapasztalatok alapján történik a nyelvelsajátítás.

A nativista elmélet szerint mindenkiben van egy veleszületett nyelvelsajátító eszköz, biológiai programozottság (LAD – Language Acquisition Device). Piaget kognitív magyarázattal szolgált az elsajátítás kérdésére, szerinte a nyelvi képességek a gondolkodásra és a megismerő folyamatokra épülnek. Erre alapozva született meg a szociokognitív magyarázat Vigotszkijtől és Brunnertől. Szerintük a nyelvelsajátításhoz szükséges egy szociális kontextus, a felnőttek aktív részvétele, valamint a környezettel való interakció. Chomsky elkülöníti a nyelvelsajátítást és a nyelvtanulást. Nézete szerint a nyelvelsajátítás egy természetes, automatikus folyamat, míg a nyelvtanulás ugyanolyan készségeket használ fel, mint bármelyik másik terület tanulása. (Kovács, 2009: 30-33)

Az elsajátítást nagyban megkönnyíti a helyes kérdésfeltevés. Kérdéseinkkel felkelthetjük a gyerekek érdeklődését, kíváncsiságát, ezáltal valósul meg a kapcsolatfelvétel, az ismerkedés is. Idegen nyelvi foglalkozásokon csak a már ismert kérdéseket tudja megválaszolni a gyermek. Ügyeljünk rá, hogy ne alkalmazzunk túl sok kérdést, őrizzük meg a foglalkozás játékos jellegét.

A versek, mondókák elsajátítására a pedagógus bemutatója, a tartalom megismerése és sok-sok ismétlés után kerül sor. A mozgással egybekötött, dallamos, ritmusos verseket könnyebben elsajátítják a gyerekek.

Az angol nyelvben használatos az action rhyme kifejezés, azaz a cselekvéssel kísért versmondás. (Kovács, 2009: 142) Itt a pedagógusnak először az egész verset be kell mutatnia, ezután foglalkoznak a szavak értelmezésével. Eleinte a gyerekek még csak részleteket mondanak a versből, de a hozzá tartozó mozdulatokat korábban megjegyzik, együtt végzik a pedagógussal. A ritmus és a rímek megkönnyítik a vers elsajátítását és örömet okoznak a gyerekeknek.

A játékok elsajátítása történik a leggyorsabban, ez esetben ügyelnünk kell a játékszabályok pontos ismertetésére, azok betartására.

Különböző szituációk is elsajátításra kerülnek. 4-5 alapszituációról beszélhetünk, ilyenek például a bemutatkozás, köszönés.

A gyerekek meséket is elsajátítanak, így fejlődik a hallásuk, megalapozódik az összefüggő beszédük. A mesék legyenek rövidek, különben a gyerekek figyelme hamar elterelődik. Fontos tényező a mesélővel való személyes kapcsolat, a színes illusztrációk (amik segítik a megértést), valamint a pedagógus metakommunikációja is. Ha a gyerekek már jól ismerik a történeteket, akkor bábozással, dramatizálással tovább mélyíthetik ismereteiket.

A rövid gyermekdalokat, énekeket nagyon szeretik, könnyen, imitatív módon sajátítják el. Közben pedig fejlődik hallásuk, kiejtésük.

3.4. Az elsajátítás lépései:

Az első és a legfontosabb lépés a gyerekek érdeklődésének felkeltése. Ezután kerül sor a cselekvésekkel, manipulációval, játékokkal, szemléltető képekkel történő bemutatásra. Így kerülnek feldolgozásra az új ismeretek. Ezután pedig már csak sok ismétlésre és gyakorlásra van szükség. Jó, ha a memorizálás változatos gyakorlatokkal valósul meg.

Jellemzők	Első nyelv: elsajátítás	Második nyelv: tanulás
Tanulás menete	Saját hibákból tanul	Hibakivédés metakontroll
Tanulás motivációja	Játékos, felfedező és hasznos	Verejtékes munka
Hibázás meghatározói	Igazítás saját változó rendszerhez	Kerülés, nyelvek közötti gátló interferencia
Nyelvi szintek	Tanulás egyszerre több szinten	Egyszerre egy szinten tanulás
Előtérben álló funkciók	Kommunikációs hangsúly	Rendszer hangsúly, leírás, logika
Szociális oldal	Társas könnyedség	Félelem a meg nem feleléstől

(Forrás: Kovács Judit, 2009: 36)

Kovács Judit táblázata kiválóan szemlélteti a nyelvelsajátítás és a nyelvtanulás közötti különbségeket. Anyanyelvünket egyszerre több szinten sajátítjuk el. Ekkor még nincs bennünk félelem, tanulunk saját hibáinkból, a sikerélmény a meghatározó. Gondoljunk csak bele, milyen boldogok a szülők, amikor gyermekük kimondja első szavait. Anyanyelvünket elsajátításával bővítjük kommunikációs lehetőségeinket, ki tudjuk fejezni gondolatainkat, vágyainkat. Egyik gyermek sem aggódik a nyelvtani hibák miatt, szívesen és könnyedén beszélnek társaikkal. Ez a tanulás az idegen nyelvek tanulással szemben rendkívül játékos és hasznos. Érdekes mód a második nyelvvel már koránt sem ilyen egyszerű a helyzet. Ekkor már nem elsajátításról beszélünk, hanem tanulásról. Az ismeretek tanulása egy szinten történik, megszűnik az eddigi belső motiváció, főleg külső tényezők irányítják a tanulási folyamatot. A hibákat kivédi a pedagógus, az állandó javítgatások miatt pedig a tanulók szoronganak már csak a gondolattól is, hogy valamit helytelenül mondanak. Így társaságban sem mernek megszólalni, végül az idegen nyelvtanulás fő célja megvalósíthatatlan marad, a tanuló nem tudja az új ismereteit a kommunikációban hasznosítani.

Szemponatok	Nyelvelsajátítás	Nyelvtanulás
Mentális vezérlés	Nem tudatos	Tudatos
Cél	Az üzenet átadása	A nyelvről való tudás átadása
Fókuszban	A nyelvi funkció	A nyelvi forma
Legfontosabb érték	Kockázatvállalás	Nyelvi precizitás
Tanári szerep	Partner, beszélgetőtárs	Előíró, irányító és ellenőrző
Hibajavítás	Nem ajánlott, gátlást okoz	Kötelező része a folyamatnak
Kommunikáció	Folyamatjellegű	Produktum jellegű
Eredményesség	Viszonylag lassú	Viszonylag gyors

(Forrás: Kovács Judit 2009: 36)

A második táblázatban más szempontok szerint hasonlítja össze a nyelvtanulás és a nyelvelsajátítás folyamatát. A mentális vezéreltség az első szempont. Gyermekkorunkban beszéd közben nem tudatosul bennünk, hogy éppen a magyar nyelv nyelvtani szabályait gyakoroljuk. A gyerekek spontán módon szólalnak meg, elsődleges céljuk, hogy egy üzenetet adjanak tovább, kifejezzék kéréseiket, gondolataikat. A hibajavítás nem ajánlatos, könnyen gátlásossá tehetjük vele a gyermeket, jó, ha a tanár nyelvtanilag helyes mondataival, szép, hangsúlyos kiejtésével, megfelelő beszédtempójával ad mintát a gyermeknek. Ez esetben a tanárnak a beszélgetőtárs szerepét kell felvennie, minél több helyzetben, folyamatosan kell megvalósulnia a kommunikációnak. Fontos, hogy a felnőtt türelemmel forduljon 'tanítványához', hiszen ez a folyamat lassú, a nyelvelsajátítás nem zajlik le egyik napról a másikra. Ezzel szemben a nyelvtanulás során viszonylag gyorsan érhetünk el sikereket, hiszen ekkor tudatosan irányított folyamatról beszélhetünk. Fontos érték a nyelvi precizitás, a fő cél pedig sokszor nem az üzenet közvetítése, hanem a nyelvről való tudás átadása. A tanári szerep megváltozik, előíró, irányító és ellenőrző funkciókat kell betöltenie. A hibajavítás az ellenőrzés kiemelkedő része, kötelező része a nyelvtanulásnak.

3.5. Az óvodai nyelvelsajátítás során érvényesülő alapelvek:

Magyarországon az idegennyelv-tanítás egyik legnagyobb hibája, hogy a grammatikára koncentrál, nem pedig arra, hogy a nyelvet a kommunikáció eszközeként tudjuk használni. Törekedjünk arra, hogy a gyerekek már ebben a korai szakaszban is megismerjenek szituációs mintamondatokat, társalgási fordulatokat.

A 4-7 éves gyerekek még nem tudnak írni, ezért érvényesülnie kell a szóbeliség elvének. A feladatok leírása, magyarázata, illetve a kérdésfeltevések mind-mind szóban történnek. Ezek legyenek jól érthetőek és rövidek. Az idegen nyelvű foglalkozásokon nincs teljesen kizárva az anyanyelv. Kezdetben még szükséges, hogy a pedagógus a gyerekek anyanyelvén is megszólaljon. Elengedhetetlen, hogy a pedagógus helyes kiejtéssel mutassa be az idegen nyelvű szavakat, kifejezéseket.

Az óvodások fő tevékenysége a játék, ezáltal fejlődik személyiségük, társas kapcsolataik, játékaik során szerzik tapasztalataikat, ismereteiket. Ezért fontos, hogy a foglalkozások alkalmával érvényesüljön a játékoság elve.

Az idegen nyelvű csoportok összeállítására nagy gondot kell fordítani. Ideálisak a 10-12 fős csoportok. A 15 főt semmiképp ne haladja meg a csoportlétszám.

3.6. Motiváció:

Sokakban felmerülhet a kérdés, hogy vajon mi motiválja a gyermeket az idegen nyelv tanulására? Hiszen elsajátította anyanyelvét, melynek segítségével ki tudja fejezni gondolatait, kéréseit, bármikor kapcsolatba léphet a számára fontos személyekkel. A motiváció nem más, mint a tanulás iránt mutatott pozitív viszony (Bauer Nándorné 2000: 59). A pedagógus feladata, hogy ezt a pozitív viszonyt kialakítsa. Fontos, hogy a sikerélmény biztosított legyen, ám olykor a sikertelenségtől való félelem is motiváló hatású lehet.

„Az óvodás gyermek már birtokolja gondolkodásának és közléseinek eszköztárát – anyanyelvét” (Bauer Nándorné 2000: 60).

„Az idegen nyelv iránt a gyermekben nincs meg az aktuális szükséglet. Gyakorlatilag nem taníthatjuk a gyermeket úgy, mint az anyanyelvre, de a gyermek számára mesterségesen kb. olyan feltételeket kell teremtenünk, mint az anyanyelv elsajátításnak feltételei.” (Bauer Nándorné 2000: 60 - Nádudvariné)

3.6.1. Motivációs eszközök:

A foglalkozások előtt érdemes beszélgetni az idegen nyelvről a gyerekekkel. Az óvónő feladata kíváncsivá tenni a gyerekeket, hogy elérje, hogy várják az első német foglalkozást.

Fontos szerepet játszik a szülők hozzáállása is. Sok esetben a gyerekek azért szeretik a német foglalkozásokat, mert, ha otthon elmondják az ott tanult verseket, mondókákat, a szüleik megdicsérik őket.

Az első idegen nyelvű foglalkozásnak különösen játékosnak, magával ragadónak kell lennie. Fontos, hogy sok pozitív élményük legyen a gyerekeknek, így várni fogják a következő alkalmat, amikor együtt „játszhatnak” a pedagógussal.

A pedagógus személyisége jelentősen befolyásolja a gyermek motiváltságát. Fontos a kedvesség, a rokonszenv, hogy meleg érzelmi légkört tudjon kialakítani, s így a gyerekek biztonságban érezzék magukat a társaságában. Mosolyogjon sokat, legyen vidám, dicsérjen sokszor, ha valóban jól szerepelnek a foglalkozásokon, valamint biztassa azokat, akiknek erre szükségük van. A gyerekekben alapvetően van egy bizonyítási vágy, igénylik a sikert, az elismerést. Ezért lehetőséget kell nyújtani nekik az egyéni feladatmegoldásra, de ugyanakkor a passzívabb gyerekeket sem szabad mellőzni. Az idegen nyelvű foglalkozások alkalmával is érvényesülnie kell az egyéni bánásmódnak.

A tanulásirányítás folyamata a motivációval kezdődik. Ennek eléréséhez pedig rendkívül fontos a szemléltetés. Pedagógiai szempontoknak megfelelő, esztétikus, tartós eszközöket kell választani, amelyek felkeltik a gyerekek érdeklődését. Pl.: színes képek. (Bauer Nándorné 2000: 64) Ne használjunk túl színes, túl bonyolult, hangos eszközöket, mert azok könnyen elterelhetik a gyerekek figyelmét, tehát pont az ellenkező hatást érjük el vele.

Az egyhangú, mindig egyforma foglalkozásokat könnyen megunhatják a gyerekek, ezért ügyelni kell a változatos, érdekes, újszerű ingerek biztosítására. Nem kell mindig új tananyaggal készülni, elég, ha a korábbiakat új környezetben, játékban alkalmazzuk, ezzel éberén tartva a gyerekek figyelmét. A csodálkozást, meglepetést, emóciókat kiváltó játékos szituációk szintén jelentős motivációs erővel bírnak.

3.7. A módszerek felosztása az oktatási célokat figyelembe véve:

A módszerek alatt egy-egy didaktikai feladat megoldására alkalmas tanári vagy tanulói munkaeljárások összességét értjük. A módszer fő jellemzői a következők: a tananyag logikájától meghatározott; céltól, életkortól, csoporttól, tantárgytól függ; összefüggésbe hozható a tanulás pszichikus törvényszerűségeivel; a nevelő és a gyermek közös tevékenysége. Pszichológiai szempontból három csoportra oszthatjuk a módszereket. Az első csoportba a szemléletes és képszerű megismeréssel kapcsolatos módszerek tartoznak, ilyen például a bemutatás és a szemléltetés. A második csoport a szóbeli megismeréssel kapcsolatos módszerekből áll, ide tartozik a beszélgetés, elbeszélés, közlés. A harmadik csoport a cselekvéses módszerek csoportja, erre jó példák a különböző gyakorlati munkák. A módszereket didaktikai szempontok alapján is csoportosíthatjuk. Így szintén három csoportot kapunk: ismeretközlő módszerek (nevelő ismeretközlő módszerei, tanulók önálló munkája); gyakorlás, alkalmazás módszerei (probléma és feladatmegoldások változatos szituációkban); ellenőrzés, értékelés módszerei (ellenőrző kérdések, jutalmazás, dicséret).

(Windné Balogh Zsuzsanna: Didaktika jegyzetek)

A korai idegen nyelvoktatás, az idegen nyelvi ismeretek már a történelem során is fontosak voltak. A gyerekek tanulhattak dajkájuktól, nevelőnőjüktől. A gyerekkori elsajátítást rendkívül hatékonynak tartották. A XX. századtól beszélhetünk a tömeges európai nyelvtanulásról. (Bencéné Fekete Andrea: Élmény és cselekvésközpontú idegennyelv-elsajátítás az óvodában)

Ekkortól kezdődően számos idegen nyelvoktatási módszer került kidolgozásra:

1. A grammatizáló – fordító módszer fő célja a nyelvtan tanítása. A beszédképesség fejlesztését nem tartja fontosnak, mellőzi a hétköznapi nyelvhasználat során alkalmazott kifejezéseket, ehelyett irodalmi művekből idézett mondatokkal próbálja magyarázni a nyelvtani szabályokat, valamint így kíván a tanulóknak műveltséget nyújtani. Az írás és az olvasás az elsődleges cél. A módszer alkalmazói megfigyelik az anyanyelv és a célnyelv hasonlóságait és különbségeit. (Bárdos Jenő, 1993. 30)

2. A direkt módszer szerint az idegen nyelvet spontán, természetes módon kell elsajátítani. Lemond az anyanyelv használatáról. A gyerekek újra és újra ismétlik a különböző szituációs mondatokat, így sajátítják el a nyelvet. (pl.: Gouin-módszer) A direkt módszer követői fontosabbnak tartják a szókincset, mint a nyelvtant, a módszer jellegzetessége, hogy végig nagy hangsúlyt fektet a kiejtéstanáításra.
3. A fonetikai módszer a társalgási nyelv szerkezeteit és szavait helyezi előtérbe. A hangok, szavak, szókapcsolatok végül a mondatok kiejtését tanítja meg. Ezt a módszert napjainkban is alkalmazzák, de legtöbbször más módszerekkel kombinálva.
4. A természetes módszer hétköznapi szituációk kérdő és kijelentő mondatait tanítja, úgy, hogy a gyerekek maguk jöjjenek rá, fedezzék fel az idegen nyelv sajátosságait. Az anyanyelvet teljesen kizárja.
5. A lélektani módszer a direkt és a természetes módszer jegyeit ötvözi. Előtérbe kerülnek a szemléltető eszközök, a dramatizálás. Kezdő szinten különösen hatásos módszer.
6. Az audio-vizuális módszer a hallásra és a látásra összpontosít. A szemléletesség elvét vallja, ezért előszeretettel alkalmaz képeket, diákat, filmeket, valamint hangfelvételeket, CD-ket. A szöveggörnyezet és a szituáció fontos szerepet játszanak.
7. Az audio-lingvális módszer elsősorban a hallás és a beszéd fejlesztését célozza. Nem zárja ki az anyanyelv használatát, magyarázatnál megengedi annak használatát. A készségek didaktikai sorrendje szerint legfontosabb a hallás, ezt követi a beszéd, majd az olvasás és végül az írás.
8. A strukturális módszer nyelvtani modellek elsajátításával tervezi az idegen nyelvelsajátítást. A módszer követelményrendszere rendkívül pontosan ki van dolgozva, főképp az angol nyelv tekintetében. (Bauer Nándorné 2000: 52)

Az óvodában alkalmazott módszernek komplexnek kell lennie. Figyelembe kell venni a gyerekek életkori sajátosságait, aktuális érdeklődési körét, az oktatási célokat. Az óvodás korú gyerekeknek szükségük van a mozgásra, manipulációra, az ismeretek játékba integráltságára. Ezek hiányában csökken motivációjuk, lelkesedésük, figyelmük könnyen elterelődik. Nem szükséges tehát kizárólagosan egy módszert követni, a hagyományos módszereket felülvizsgálva, össze kell gyűjteni az óvodai nyelvtanításnál alkalmazható legjobb elemeket. Mindenképpen alkalmazzunk a bemutatás, szemléltetés módszerét, a foglalkozásokon mindig legyenek cselekvéses feladatok, ügyeljünk a változatosságra, valamint a rendszeres csoportos és egyéni értékelésekre. Ne feledkezzünk meg az értékelésről és a hibajavításról sem. Hiszen

a rosszul interiorizálódott ismereteket később csak nehézkesen, vagy egyáltalán nem tudjuk javítani.

3.8. Módszerek és eljárások:

A foglalkozások tervezése a feladatok meghatározásával kezdődik, ezután ki kell választani a módszereket, majd pedig gondosan meg kell szervezni a módszertani munkát (Bauer Nándorné, 2000: 114).

1. Új ismeretek rögzítésekor a beszélgetés módszere a legkézenfekvőbb. Egy szőnyegen körben ülve, kérdéseket tehetünk fel a gyerekeknek. Segít, ha az új ismereteket korábbi tapasztalataikhoz kötjük, valamilyen közös élményhez kapcsoljuk.
2. Az ismeretek megszilárdításához, jártasságok és készségek kialakításához elengedhetetlen az ismételtes.
3. A gyerekek mindenben a pedagógust utánozzák, ezért megfelelő módszer a nevelői bemutatás is.
4. A tárgyi, képi szemléltetés, cselekedtetés, manipuláció mind-mind jól alkalmazható módszerek. Meg kell említeni az auditív szemléltetést is, de nem szabad elfelejteni, hogy a magnóról lejátszott anyagok csak rövid ideig kötik le a gyerekeket. Dalokat, verseket tanulhatunk ezzel a módszerrel.
5. Az idegen nyelvű foglalkozásokon jól alkalmazhatók a magyar nyelvben is szívesen használt szóalkotó, memória fejlesztő játékok.
 - a. Barkochba
 - b. Megmondom a szó első betűjét, ebből kell rájönniük a megfejtésre.
 - c. Csak a magánhangzókat ejtem ki, ez alapján kell megmondaniuk a helyes választ. Pl.: A U O → Auto
 - d. Nyelvtörők, kiolvasók, képolvasók
6. Az egyik legfontosabb cél, hogy a gyerekek merjenek megszólalni az idegen nyelven, a beszédképességek fejlesztésére, a beszédprodukció növelésére és a beszédbátorság felkeltésére kiváló módszer a dramatizálás és a bábozás.

3.8.1. Módszerek és a tervezés

Olyan komplex módszer kell, ami nem hagyja figyelmen kívül a gyerekek életkori sajátosságait. Ilyen sajátosság többek között, hogy érdeklődésük a tárgyi világ felé fordul. Ez tehát fontos szerepet játszik a téma kiválasztásában. Egyszerre kell alkalmazni az érzelmi és az értelmi hatásokat, ugyanis a gyerekek erősen érzelemvezéreltek ebben a korban. A foglalkozások legyenek vidámak, változatosak. A csoport aktivitását jelentősen növelheti, ha a foglalkozás jól szervezett, pörgős, gördülékeny. A pedagógusnak képesnek kell lennie az aktivitás szervezésére, irányítására. Figyelni kell rá, hogy minden gyerek bekapcsolódjon a foglalkozások menetébe, szerepet kap az egyéni bánásmód. Ha biztosítjuk, a gyerekek egyéni szereplését, sikerélmény megélését, akkor ezzel is fokozhatjuk motiváltságukat, érdeklődésüket. Alapvetően azonban idegen nyelvű foglalkozásokat tartó pedagógus személyisége bír a legnagyobb motiváló hatással. Legyen tehát kedves, megnyerő, ügyeljen hangszínére, hanghordozására. Gyakran mondják, és személyesen is ezt tapasztaltam eddigi gyakorlatom során, hogy olyan a csoport, amilyen a pedagógus. A dalos kedvű pedagógus csoportjában a gyerekek is szívesen énekelnek, az origamiban jeleskedő óvónő csoportjában pedig ügyesen hajtogatnak a gyerekek. Az idegen nyelvű foglalkozásokat vezető pedagógus is hasonlóan nagy hatással van a csoportjába járó gyerekekre. A „tanítás” akkor lesz a legsikeresebb, a bevésés pedig a legmélyebb, ha a gyerekek minden érzékét bevonjuk a tanulási folyamatba. „A nyelvtanulást drámai módon megkönnyíti az, ha a konkrét tárgyakat és fizikai cselekvéseket jelentő szavakat tényleges szemléletes cselekvéssel kapcsoljuk össze” (Bauer Nándorné, 2000:105). Többféle módon szemléltethetjük a gyerekekkel az új ismereteket: auditív, vizuális, mozgási – cselekvési úton. A képi és a szituatív emlékezetük rendkívül fejlett. Ha több fajta asszociációt kapcsolnak az ismeretekhez, biztosabb lesz a bevésés, gyorsabb lesz a reprodukálás.

Verbális bemutatás szintén fontos és hasznos, de e módszer során mindenképpen figyelniük kell néhány tényezőre. Az első ezek közül a kiejtés tempója. Az új szavak, kifejezések tanításakor ügyeljünk rá, hogy lassan, jól érthetően, helyes artikulációval beszéljünk. Ezzel elkerülhetjük, hogy az ismeretek helytelenül rögzüljenek. Szintén oda kell figyelniük a kiejtés ritmusára, a gyerekek számára nagy könnyebbséget jelent a ritmus, a hangsúlyozás. Például kimondhatjuk a szavakat úgy, hogy közben szótagonként tapsolunk. A kiejtés intonációja is rendkívül jelentős. A hanglejtés, dallamosság a ritmushoz hasonlóan segíti az elsajátítást. Továbbá kerülni kell a kizárólagos verbális közlést a foglalkozásokon. A szóbeli utasítások, hosszas feladatbemutatók miatt lankad a csoport figyelme.

A gyerekek tevékenység közben, tapasztalati úton szerzik ismereteiket. A mozgással kísért mondókák, dalok, játékok kielégítik cselekvésvágyukat. Ezek a mozgásos tevékenységek a leghatékonyabbak és a legkedveltebbek is a gyerekek körében.

Fontos ezeknek a cselekvéseknek, szavaknak, kifejezéseknek a rendszeres ismételése. Így az ismeretek nem csak a rövid távú memóriában rögzülnek. Ugyanakkor azt is szem előtt kell tartani, hogy a gyerekek a kedvenc játékukat is megunhatják, ezért alaposan végig kell gondolni, különböző szempontokat figyelembe véve meg kell tervezni az ismételés számokat.

A foglalkozásoknak mindig a játékra kell épülniük. A gyerekek utánzókézsége, élénk fantáziája és rendkívül gazdag képzeletvilága megkönnyíti az idegen nyelv tanulását. A játék során feloldhatjuk a gyerekek gátlásait, elnyerhetjük bizalmukat, ezáltal később bátrabban, aktívabban vesznek részt a foglalkozásokon, valamint növelhetjük a spontán beszédre való hajlamukat. Ha a módszereink kellően játékosak, a gyerekek önkéntelenül fognak emlékezni a tanultakra. És ha a gyerekek nem veszik észre, hogy tanultak, akkor elmondhatjuk, hogy a foglalkozás játékos volt. Az óvodások képzelő ereje igen erős, könnyen és szívesen lépnek mások szerepébe, ez egy olyan életkori sajátosság, melyet kihasználva sikeresebbé tehetjük a tanulási folyamatot. A játék során figyelnek, fogékonyak és érdeklődők.

A játékosággal kialakíthatjuk a tanuláshoz szükséges motivációt, ezután pontosan meg kell terveznünk a tananyag elrendezését. Az elsajátítandó ismeretanyag legyen következetesen felépítve. Szem előtt kell tartani a rendszerességet is, mindig tartsuk meg a foglalkozásokat.

A pedagógusnak alkalmazkodnia kell a tanulók fejlettségi szintjéhez. Figyelnie kell a csoport életkori, nemi összetételére, valamint a tananyag, módszer kiválasztására. Legyen rugalmas, rendelkezzen nívós pedagógiai, pszichológiai módszertani ismeretekkel. Óvodapedagógiai és lélektani felkészültsége legyen alapos. A foglalkozások során érvényesüljön mind az egyéni, mind pedig a közösségi bánásmód. Ne csak az aktív gyerekekre figyeljünk, kapjon mindenki egyéni feladatot. A közösségben való tanulás számos előnnyel jár, versenyszellem alakul ki a csoportban, nő a munkakedv, ezáltal jobb lesz a teljesítmény, ami hatalmas sikerélményt jelent a gyerekeknek. Az idegen nyelvű foglalkozásokat vezető pedagógusoknak ugyanúgy vannak nevelési feladatai, mint az óvodapedagógusoknak. Munkájuk során fejlesztik a gyerekek tudatos figyelmének, logikus gondolkodásának kialakulását, segítik az anyanyelvi beszédfejlesztést. Ismereteket szereznek az udvariassági szokásokról, gyakorolják a kulturált emberi beszédet. Szélesítik a gyerekek látókörét, pozitív beállítódást alakítanak más népekkel, kultúrákkal kapcsolatban. A szép eszközökkel, bábokkal, dalanyaggal fejlesztik a gyerekek esztétikai érzékét.

4. A teljesítménymérés az óvodában

A legbiztosabb információkat a gyerekek foglalkozásokon tanúsított verbális megnyilvánulásainak minősége és száma adja. (Bauer Nándorné 2000: 121) Folyamatosan kell értékelni az egyéni teljesítményeket és a csoport együttes tevékenységét. Évente tartsunk egy ellenőrző mérést, ezáltal kiderül számunkra, hogy sikerült-e elérni a korábban megfogalmazott célokat, ha nem sikerült, akkor ennek mi lehetett az oka, mely módszerek működtek a csoportban, melyek voltak azok a szervezési feladatok, amelyek nagyobb megfontoltságot igényeltek volna, stb.

Az óvodai teljesítménymérés nem lehetséges kérdőíves tesztekkel, kontroll feladatokkal, hiszen a tanulók még nem rendelkeznek az írás-, olvasás készségével. Ebben a korcsoportban beszélgetés által juthatunk hiteles eredményekhez.

A német nyelvi foglalkozásokon részt vevő gyerekek az első év végére minimum 100-150 szót és kifejezést sajátítanak el. Megismerik az általános köszönési formákat, mindennapi életük során használt tárgyak neveit, állatok, növények neveit. 1-től 20-ig számolnak a célnyelven. (A számok tanításánál ügyeljünk rá, hogy a gyerekek ne csak a szavak sorrendjét jegyezzék meg, hanem valóban alakuljon ki bennük az idegen nyelvű számfogalom. Ezt segíti például a rakétakilövős játék, amikor visszafelé kell számolniuk, ez már sokkal bonyolultabb.)

Az óvodai csoportban a mérés megvalósítható különböző megfigyelések segítségével. Végezhetünk alkalmi és folyamatos megfigyeléseket, ezek irányulhatnak az egész csoportra, vagy kiemelten egy-egy gyermekre. A mérések során térjünk ki a gyermekek aktivitására, szókincsének fejlettségére, kiejtésére, foglalkozásokon kívüli idegen nyelvű megnyilvánulásaira. Jegyezzük fel a spontán környezetben létrejött, önkéntelenül használt szavakat, kifejezéseket!

Vegyük figyelembe az óvónők, szülők visszajelzéseit. Mesélnek-e a gyerekek a foglalkozásokról? Elmondják otthon a tanult mondókákat? Megjelennek idegen szavak a gyermekek játékában? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekkel fordulhatunk az óvodapedagógusokhoz és a szülőkhöz.

5. A foglalkozások tervezése

Az óvodai idegen nyelvi foglalkozások tudatos, alapos tervezést igényelnek a pedagógusoktól. Nagy figyelmet kell fordítani a tervezésre, hiszen ezek a foglalkozások befolyásolják, alakítják a gyermek viszonyát az idegen nyelvekhez. A nem megfelelő idegen nyelvű foglalkozások akár egy életre elvehetik a gyermek kedvét a nyelvtanulástól. Fontos, hogy pozitív beállítódást alakítsunk ki bennük. A pedagógusnak építenie kell a gyerekek érdeklődési körére, ezért fontos, hogy jól ismerjük a csoportunkat. A gyerekek szívesen kérdezik az egyes tárgyak német megfelelőjét, ezáltal ők is alakítják a foglalkozások menetét. Külön tervezést igényel, hogy olyan feladatokat tudjunk adni a gyerekeknek, melyek megoldása során biztosított a sikerélmény. Ezáltal fejlesztjük személyiségüket, magabiztosabbá, bátrabbá tesszük őket. Pozitív érzelmek alakulnak ki bennük, amiket újra szeretnének majd átélni. Itt kapcsolódik be a tervezésbe az ismétlés. Fontos, hogy a foglalkozások felépítése nagyjából megegyezzen, így a gyermek hamar megismeri azt, önállóan is nyomon tudja követni. A gyerekek számára nem unalmas, ha egy játékot 5-ször, 10-szer eljátszunk. Az ismétlés biztonságérzetet ad nekik, hagyatkozzunk mindig a gyerekek aktuális aktivitására.

Azzal is számolnunk kell, hogy az óvodások figyelme csapongó, tehát könnyen elterelhető. A tudatos, szándékos koncentráció még nem alakult ki bennük. Nézegetik a csoportszoba játékait, beszélgetnek, vagy a közelükben lévő tárgyakkal manipulálnak. Ilyenkor akár egy szó, apró gesztus, a gyermek nevének kiejtése is elég ahhoz, hogy figyelmét újra a foglalkozásra tereljük.

6. A foglalkozások szervezése

Az idegen nyelvű foglalkozások szervezett körülmények között zajlanak. A pedagógus feladata, hogy biztosítsa a szükséges feltételeket. A legfontosabbak a személyi feltételek. Ehhez tartozik a pedagógus szakmai, nyelvi felkészültsége, kreativitása, igényessége, intelligenciája. A diák személyisége szintén befolyásolja a szervezési feladatokat, figyelembe kell venni életkorát, fejlettségét, motiváltságát, kitartását.

A szervezés következő lépése a tárgyi feltételek, a foglalkozás eszközeinek biztosítása. Az előre elkészített éves tematikus terv alapján kiválaszthatjuk, hogy az egyes foglalkozások alkalmával milyen tevékenységeket szeretnénk megvalósítani, ezekhez a tevékenységekhez

pedig készíthetünk egy listát a szervezési teendőkről. Erre a listára felírhatjuk a szükséges eszközöket, valamint, hogy mikor, honnan kell ezeket beszerezni.

Az időpont megválasztása további szervezést igényel. Fontos, hogy az idegen nyelvű foglalkozásokat összehangoljuk az óvoda által kínált többi szolgáltatással, alkalmazkodnunk kell a gyerekek terhelhetőségéhez, hiszen a délutáni órákban már fáradtabbak, mint délelőtt. Ha az idegen nyelvi csoport tagjai több óvodai csoportból tevődnek össze, akkor a különböző csoportok tevékenységeit is figyelembe kell venni.

A szervezés során nem felejtethetjük el a megfelelő helyszín kiválasztását sem. A foglalkozások nyugodt, problémamentes lezajlásához szükséges egy állandó helyszín, amit minden alkalommal igénybe tudunk venni. Ez ügyben egyeztetni kell az óvodavezetővel, valamint az óvodapedagógusokkal. A terem berendezésének is a foglalkozások sikerességét kell szolgálnia. Az alapvető felszereléshez tartoznak az asztalok, székek, tároló szekrények, és egy nagy kör alakú szőnyeg.

Ügyeljünk a foglalkozások gyakoriságára, azok heti elosztására, valamint arra, hogy rendszeresen, lehetőleg minden héten meg legyenek tartva.

További szervezési feladat, amit kevés pedagógus vállal, hogy megszervezze az óvodai német foglalkozások későbbi folytatását. Szükséges a „továbbtanulás”, ezért ajánlhatunk nyelviskolákat, nyelvi csoportokat, olyan általános iskolát, ahol hasonló módszereket alkalmaznak az idegen nyelvek oktatására. (Bauer Nándorné 2000: 130)

6.1. Német nyelvelsajátítás az óvodában

1. Mikor kezdje el a gyermek az idegen nyelv tanulását?

Az optimális kor 4-5 év. Vannak kísérleti programok, melyek 3 évesek között próbálkoznak az idegen nyelv oktatásával. Szófiában kis csoporttól kezdve tartanak naponta két 10-20 perces foglalkozást. Mint a legtöbb óvodai szolgáltatás, délutáni program, a német nyelvi foglalkozások is októbertől kezdődnek. Ügyelni kell rá, hogy a napirendet ne zavarjuk meg. Két lehetőség áll a rendelkezésünkre: a reggeli gyülekezési idő és a délutáni játékidő. Mindegyiknek meg vannak az előnyei és a hátrányai. Reggel még nem számíthatunk arra, hogy mindenki részt tud venni a foglalkozáson, az óvodapedagógusnak közben át kell vennie az érkező gyerekeket, a folyamatos tízórai is gátolhatja a foglalkozások menetét. Ugyanakkor reggel jobban tudnak figyelni a gyerekek, produktívabbak, szívesebben oldanak meg feladatokat, mondókáznak, játszanak. Ha a foglalkozásunkat a délutáni játék idejére tervezzük,

számolnunk kell vele, hogy a gyerekek már fáradtabbak, dekoncentráltabbak. Ha a rossz idő miatt nem tudtak aznap kimenni az udvarra, akkor 4 óra után pedig már valódi kihívás lekötni a figyelmüket.

2. Mennyi ideig és milyen gyakran?

A kitűzött célok eléréséhez tartsunk hetente minimum 2 foglalkozást. A bevezető foglalkozások legyenek rövidebbek, 8-10 percesek. Az időtartam a későbbiekben se haladja meg a 30 percet, ideálisak a 10-25 perces foglalkozások. Ha ennél hosszabb ideig próbáljuk tanítani a gyerekeket, csökkenhet figyelmük, érdeklődésük, könnyen jelentkezhet a telítettség érzése. A pedagógusnak alkalmazkodnia kell a gyerekek aktuális állapotához, rugalmasan kell kezelnie az időtartamot.

3. Hány fős csoportokat indítsunk?

A nyelvi csoportok esetében a 16-18 fő már soknak számít. Így nincs lehetőség egyéni feladatokra, hibajavításra. 8-12 fős csoport a legmegfelelőbb. Ez esetben jobban tudunk figyelni az egyéni teljesítményekre, több egyéni feladatot adhatunk a gyerekeknek, többször juthatnak szóhoz, szerepelhetnek társaik előtt, sikerélményt szerezhetnek. Így nő a motiváltságuk foka, csökken a fegyelmezés szükségessége. Kisebb csoportlétszám esetén a pedagógus eredményesebben segítheti a gyerekek nyelvi fejlődését.

4. Hol tartssuk a foglalkozásokat?

Erre a kérdésre több választ is adhatunk, hiszen többféle megoldás is létezhet.

- a. Csoportszobában – csak a foglalkozáson résztvevő gyerekekkel
- b. Csoportszobában – úgy, hogy közben a többi gyerek csendben játszik
- c. Egyéb helyiség – tornaterem, logopédiai szoba

Az első megoldás a legelőnyösebb, mert így a gyerekek figyelme a foglalkozás vezetőjére összpontosul. A második esetben, már sokkal több inger éri őket, kíváncsiak társaik játékára, tevékenységére. Kevésbé figyelnek a pedagógusra, csökken a foglalkozás eredményessége. A harmadik megoldás pedig azért elkerülendő, mert a gyerekek ismerik a tornaterem, logopédiai szoba funkcióit, így ezekben a helyiségekben nehezebben alkalmazkodnak az „új” feladatokhoz. A tornaterem berendezései, sporteszközei például mozgásra, szaladgálásra készíthetik a gyerekeket.

7. Eszközök

A foglalkozások alapvetően eszközigényesek, de az óvodai csoportok általában megfelelő felszereléssel rendelkeznek. Minden óvodában megtalálhatók a legalapvetőbb játékeszközök, mint például a babák, mackók, autók, plüss álatok, labdák, színes építőkockák, stb. Ezek már remek lehetőségeket nyújtanak a pedagógusoknak. Szintén az alapfelszereltséghez tartoznak a bábok, melyek segítségével történeteket, szerepjátékokat játszhatunk a gyerekekkel. Szükséges lehet egy paraván is a bábelőadásokhoz. Felhasználhatjuk a csoport írószer készletét, a színes ceruzákat, papírokat, ollót, ragasztót. Ezek segítségével csoportos tevékenységeket végezhetünk a gyerekekkel. Az óvodák eltérő anyagi feltételekkel rendelkeznek, ezért a játékos oktatócsomagok, színes képsorok hiányozhatnak. Ezt viszont a pedagógus könnyedén pótolhatja. Kézzel rajzolhat, vagy nyomtathat képeket, amiket utána laminálással tesz esztétikussá és tartóssá.

8. A dal- és verstanítás klasszikus lépései:

A pedagógusnak meg kell teremtenie egy nyugodt, kellemes légkört. Ez után közölnie kell a gyerekekkel, hogy mi fog következni. Egy frappáns mondattal, találós kérdéssel, személyes vonatkozással könnyedén felkeltheti a gyerekek érdeklődését. Alkalmazhatunk játékos megoldásokat is: „Most mindenki hegyezze jól a fülét, egy gyönyörű dalt fogok énekelni nektek! Dörzsöljétek meg a fületeket jó alaposan, hogy minden szót jól halljátok!” Először minden esetben a dal vagy vers bemutatásával kell kezdeni. Fontos a szép kiejtés, a megfelelő artikuláció, a dallamosság és a ritmus. Daltanulás esetében fontos még a megfelelő hangmagasság és hangszín is. Az első bemutatásnál jobb, ha nem végezzük a hozzá kapcsolódó mozgásanyagokat, tevékenységeket. Elsőre jó, ha a szövegre, szavakra, dallamra figyelnek a gyerekek. A bemutatás után a szöveg és a tartalom megbeszélése következik. Volt-e benne olyan szó, amit már ismernek a gyerekek? Bátran fordítsuk le a gyerekeknek az új dalt, verset. Ezt követően esetleg bemutathatjuk a dalt, verset még egyszer, ekkor már hozzá kapcsolhatjuk a különböző mozgásokat, táncokat, tevékenységeket. A megfelelő elsajátításhoz gyakoroljuk a szöveget soronként, együtt, majd egyenként. Ha új dalt tanulunk, akkor a szöveg gyakorlása után kapcsoljuk össze a szöveget és dallamot. Ezután újabb ismétlések szükségesek, végül pedig sor kerülhet a dal és a játék (vagy körjáték) összekapcsolására.

9. Az idegen nyelvű foglalkozásokat vezető pedagógus

Az óvodai idegen nyelvi foglalkozásokat vezethetik

- Óvónők,
- tanítók, akik idegen nyelvi műveltségterületen szereztek diplomát,
- általános, illetve idegen nyelvű szakos középiskolai tanárok.

A legideálisabb az lenne, ha a foglalkozásokat megfelelő nyelvi képzettséggel rendelkező óvónők vezetnék. Felmerülhet azonban az a kérdés, hogy milyen tudással és tulajdonságokkal rendelkezzen a pedagógus?

A gyerekek iránti szeretet legyen személyisége legjellemzőbb vonása. Képesnek kell lennie arra, hogy érzelmi állandóságot nyújtson a csoport számára. Legyen céltudatos, jó szervezőképességű. Tudjon pozitív érzelmi kapcsolatot kialakítani a gyerekekkel, hiszen így eredményesebb lesz a közös munka. A rossz közösségi légkör ellenállást, agresszivitást válthat ki, és egyben minimalizálja az érdeklődést. A pedagógus gondolkodása legyen rugalmas, rendelkezzen gyors reagáló képességgel, hiszen a gyerekekkel való munka során csak akkor beszélhetünk biztosan egy foglalkozás menetéről, ha a foglalkozás már megtörtént. A gyerekek kérdéseikkel, aktivitásukkal, pillanatnyi érdeklődésükkel alakítják a foglalkozások menetét, ehhez a pedagógusnak alkalmazkodnia kell, észre kell vennie a hirtelen kialakult helyzetek nyújtotta lehetőségeket. Elengedhetetlen, hogy megfelelő szakmai és nyelvi felkészültséggel rendelkezzen. Legyen kreatív, jó kezűgyességű, legyenek zenei képességei. Fontos továbbá, hogy jó vezető legyen, hiszen e nélkül a tulajdonság nélkül elképzelhetetlen a foglalkozások probléma mentes levezetése.

10. Óvodán kívüli szervezési feladatok – „Továbbtanulás” megszervezése

Leggyakrabban az okozza a problémát, hogy nincsen megszervezve az óvodai idegen nyelvtanulás folytatása, így az sem biztosan igazolt, hogy azok a gyerekek, aki az oviban részt vettek idegen nyelvi foglalkozásokon, könnyebben tanulnak idegen nyelvet, mint azok a társaik, akik először az iskolában találkoznak nyelvekkel. Fontos lenne olyan alkalmak szervezése, ahol a gyerekek folytathatják a nyelvtanulást, hogy ne essen ki az az 1-3 év, amíg az iskolában is elkezdődik az idegen nyelvtanítás. Ezeket a foglalkozásokat tarthatják az általános iskolában tanító nyelvtanárok, így a gyerekek megismerhetik leendő tanáraikat. A játékos feladatok, oldottabb hangulatú „tanórák” során pozitív érzelmi viszony, bizalom alakulhat ki közöttük.

11. Elmélet és gyakorlat

Az elméleti alapok ismeretében dolgozatom első felének vége. Az irányadó tanácsok, módszertani szabályok után a második rész a gyakorlati megvalósításról szól. A mellékletben található az általam összeállított tematikus terv, mely segítségével megtervezhetőek egy nevelési év német foglalkozásai. 32 foglalkozást terveztem a gyerekek érdeklődési körének megfelelő témákkal. Minden foglalkozáshoz gyűjtöttem szavakat, kifejezéseket, valamint olyan tevékenységeket, melyek segíthetik az új ismeretek elsajátítását. Minden foglalkozáshoz több tevékenységet soroltam fel, ezek közül mindig csak egyet válasszunk ki! Továbbá felsoroltam, hogy az egyes témákhoz milyen mondókák, dalok taníthatók. Ezek szövege, kottája megtalálható a melléletek között.

Fontos, hogy a dalokat és a mondókákat mindig szöveghez illő mozgásanyaggal kísérjük! Ne gondoljunk bonyolult mozgásformákra, azok kivitelezése könnyen megszakíthatná a foglalkozás menetét. A legegyszerűbb mozgásokat alkalmazzuk: guggolások, járások, ugrások, integetések, kézjelek. Ezek az egyszerű mozdulatok segítik a dalok, mondókák szövegének bevésoédését, elraktározódását a hosszú távú memóriába. A tematikus tervben összegyűjtöttem még a témák feldolgozásához szükséges eszközöket.

12. Összegzés

Magyarországon kiemelt szerepet játszik az idegen nyelvek oktatása. A témában naponta jelennek meg cikkek újságokban, folyóiratokban. Oktatáspolitikánk egyik legfontosabb kérdéskörébe tartoznak a nyelvoktatás problémái, javításának, reformjának lehetőségei. A XXI. században elengedhetetlen a nyelvtudás. A felnövekvő generációk számára pedig már az anyanyelvükön kívül nem csak egy, hanem két idegen nyelv ismerete is szükséges lesz. Az angol nyelv kétségkívül elterjedtebb és kedveltebb, mint a német. Akarva-akaratlan találkozunk vele, számtalan angol szó, kifejezés vált részévé a hétköznapi nyelvhasználatunknak. Személyes tapasztalataim alapján úgy gondolom, hogy nagyban megkönnyítheti az idegen nyelvtanulást, ha a gyermek először a német nyelvvel találkozik. Mindenképpen hasznos, ha ez a találkozás még az iskola elkezdése előtt történik.

Dolgozatom három részre tagolható. Az első rész egy átfogó módszertani leírás az idegen nyelvi foglalkozások tartásához. A második részbe tartozik az éves tematikus terv, mely tartalmaz 32 foglalkozást témák szerint felosztva, továbbá az elsajátítandó szavakat, kifejezéseket, különböző tevékenységformákat, a témákhoz kapcsolódó dalok, mondókák címét, valamint a felhasználható eszközöket. A harmadik rész pedig a gyermekirodalmi szöveg- és dalgyűjtemény, mely több mint 100 válogatott verset és dalt tartalmaz 15 téma köré rendszerezve.

Dolgozatom a korai idegen nyelvtanulás létjogosultságát és hasznosságát hivatott igazolni. Szeretném felhívni a pedagógusok, szülők figyelmét a német nyelv nyújtotta lehetőségekre.

Tapasztalataim azt igazolják, hogy a gyerekek szeretik az idegen nyelvű foglalkozásokat, szívesen vesznek részt azokon. Ezek a foglalkozások színesítik a gyerekek hétköznapijait, gazdagítják ismereteiket.

A továbbiakban szeretném a gyakorlatban megvalósítani a tervezett foglalkozásokat, hogy az így szerzett tapasztalatok alapján még inkább a gyerekek igényeihez igazíthassam az elkészült programot. Emellett pedig folyamatosan bővítem gyermekirodalmi gyűjteményemet.

Szeretném eloszlatni a pedagógusok, szülők kételyeit a korai idegen nyelvoktatással kapcsolatban, népszerűsíteni a német nyelvű foglalkozásokat.

Dolgozatommal lehetőséget kínállok a színvonalas óvodai német nyelvű foglalkozások megvalósításához.

Irodalomjegyzék

1. Alternatív óvodapedagógiai törekvések Magyarországon II., Magyar Óvodapedagógiai Egyesület, 1995. Szerkesztette: Dr. Lázár István, 144-147. p.: Szanyi Jánosné – A német nyelv játékos formája az óvodai nevelés folyamatában
2. Babicz Pálné: Németül az óvodában: Segédanyag 5-7 éves gyermekek nyelvtanulásához, Nyíregyháza, 2003, 77 p.
3. Barabás Ernőné, Kiss Lászlóné: Német nyelvi program óvodás gyermekeknek, Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Intézet, Debrecen, 1991, 29 p.
4. Bauer Nándorné: A korai idegennyelv-oktatás didaktikai kérdései, Veszprém Megyei Pedagógiai Intézet, 2000. 161 p.
5. Bárdos Jenő: A nyelvtanítás története és a módszerfogalom tartalma, Veszprémi Egyetem – Tanárképző Kar, Veszprém, 1993.
6. Bárdos Jenő: Nyelvpedagógia, Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000.
7. Beate Widlok: Snupperangebot: Deutsch als Fremdsprache im Kindergarten, Goethe-Institut e. V., München, 2008. 243 p.
8. Bencéné Dr. Fekete Andrea: Élmény és cselekvésközpontú idegennyelv-elsajátítás az óvodában. Képzés és Gyakorlat Konferenciák IV. Kaposvár, 2010. 165-172. p.
9. Bencéné Dr. Fekete Andrea: Interaktív idegennyelv-elsajátítás az óvodában. Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottsága Tantárgypedagógiai Albizottságának 10 éves Jubileumi Konferenciája, Budapest 2011.06.03.
10. Eva Meinerts: Links ein Ohr und rechts ein Ohr – Hüpfspiele, Malspiele, Würfelspiele, Fingerspiele, Wortspiele, C. Bertelsmann Verlag GmbH, München 1981/543
11. Gerhard Buchner: Kinderlieder von A-Z, Ravensburger Buchverlag Otto Maier GmbH, 1989. 254 p.
12. Gisela Trautwein: Alte kreisspiele – neu entdeckt, Verlag Herder Freiburg im Breisgau 1993. 160 p.
13. Josef Guggenmos: Was denkt die Maus am Donnerstag? 123 Gedichte für Kinder mit 56 Grafiken von Günther Stiller, Büchergilde Gutenberg, Frankfurt am Main Wien Zürich, Georg Bitter Verlag KG Recklinghausen, 1967.
14. Katharina Dowas: Zsiga, a csiga – Tanuljunk meg számolni! UMIZ – Magyar Média és Információs Központ, Magyar Óvodapedagógiai Bizottság, 2011.

15. Katharina Dowas: Danival bejárjuk az esztendőt – mese az év hónapjairól, UMIZ – Magyar Média és Információs Központ, Magyar Óvodapedagógiai Bizottság, 2012.
16. Katona Cecília, Rónaháti Sándorné: Program és módszerek az óvodások német nyelvoktatásához, TIT (Budapesti Nyelviskola Gyermek Tag.), Budapest, 1989, 99 p.
17. Knister / Paul Maar: Frühling, Spiele, Herbst und Lieder – Ein Handbuch mit neuen Materialien zur phantasievollen Förderung von Kindern ab 4 Jahren, Otto Maier Verlag Ravensburg, 1981, 216 p.
18. Kovács Judit: A gyermek és az idegennyelv – Nyelvpedagógia a tízen aluliak szolgálatában, Eötvös József Könykiadó, 2009. 178 p.
19. Margittai Valéria: Játsszunk németül!: Tanári segédkönyv az óvodások német nyelvi foglalkoztatásához, TIT, Budapest, 1983, 96 p.
20. Mádlné Pálfi Éva – Tujnérné Markó Beáta: Német játszóház gyermekeknek: Magyar nyelvű segédkönyv a Kaspertheater rund ums Jahr című nyelvoktató programhoz, PannonKlett, Budapest, 1997, 99 p.
21. Monika Jäger-Manz: „Ich sag dir was!”, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2005, 131 p.
22. Rosa Mammel: Deutsch im Kindergarten: Förderung der Zweitsprache: Reime, Gedichte, Geschichten und Spiele: Rahmenplan II., Budapest: [s.n.], 1996, 128 p.
23. Windné Balogh Zsuzsanna: Didaktika jegyzet (Egyetemi tanulmányok során használt jegyzet)

Folyóiratforrások:

1. Borbás Lászlóné: A mesélő der-die-das, avagy játékos módszerű német nyelvi képzés az óvodás- és kisiskoláskorban, Módszertani Közlemény, 1992. 32. évf. No.2. 84-88.p.
2. Habók Anita: Korai nyelvtanulás, Fejlesztő Pedagógia, 2005/ 2-3. szám, 71-73.p.
3. Játsszva tanulnak angolul, Grátis, 2012. XIII. évf., 34. szám, 1. p.
4. Jeki-Márkus: Tanuljuk, mégis alig-alig beszéljük, Somogyi Hírlap, 2012. XXIII. évf. 214. szám, 3.p.
5. Lengyel Zsolt: Danke Sör! Az óvodáskorú nyelvtanulás, Kultúra és közösség, 1999/3, 2-3. szám. 71-76.
6. Mádlné Pálfi Lívia, Tujnérné Markó Beáta: „Játék és a nyelvtanulás varázslata”: Kasperrel a német nyelvi játszóházban. A Kaspertheater rund ums Jahr módszertani szöveggyűjtemény ismertetése, Óvodai nevelés, 50. 7. 1997. – 258.p.

7. Novák Gábor: Németnyelv-tanulási kísérlet egy győri óvodában, Köznevelés, 1989. 45.évf. No. 14. 3-4.p.,
8. Schweitzer András: Óvodai nyelvtanulás – Gyerekszáj, HVG, 2005. május 21., 69-70.
9. Steinerné Molnár Judit: Monika Jäger-Manz: „Ich sag dir was!” Eötvös József Főiskola, Baja, 1996. Nyelv info, 5.2. 1997. – 28.p.
10. Talabér Ferencné: Óvodai életműdszervezés a nemzetiségi gyermekcsoportokban, Iskolakultúra, 1994. 4 évf. No.8. 65-67.p.
11. Tárnok Péter: Az internet, a számítógép és az idegennyelvek az óvodapedagógiában, Iskolakultúra, 2002./ 4. 74-78.p.

Internetes források, hasznos linkek:

1. Bencéné Dr. Fekete A.: ACQUIRING FOREIGN LANGUAGES IN THE KINDERGARTEN WITH THE HELP OF GOUIN-METHOD
<http://www.eduscience.hu/2002BenceFeketeAndrea.pdf>
2. Német mondókák, dalok, játékok gyűjteménye: <http://www.kinderreime.net/>
Letöltve: 2011.10.22.
3. <http://www.kleinkind-online.de/seiten/reime/>
4. <http://www.labbe.de/liederbaum/index.asp>
5. <http://kindergarten-workshop.de/index.php/lesen-und-erzaehlen/76-reime-und-gedichte.html>
6. <http://ingeb.org/kinderli.html>
7. <http://www.liederkiste.com/Kinderlieder.html>
8. <http://www.helbling.at/>
9. www.kindersuppe.de
10. www.kigaportal.com
11. www.lernen.at
12. Kiszámolók, mondókák, http://www.tyskopgaver.dk/rim_taellerim.htm
Letöltve: 2012.08.15.

13. Mellékletek:

1-es számú melléklet: Foglalkozások anyaga tematikus lebontásban (1. év, kezdő szakasz, 4-5 éves óvodások számára)

1. Foglalkozás témája: Bemutatkozás – Sich Vorstellen

- Beszédprodukció:
 - o Ich heiße ...
 - o Wie heißt du? – Ich heiße....
 - o Wer bist du? – Ich bin...
 - o Ich heiße Peter...
- Tevékenységek:
 - o Bevezetesként beszélgetés anyanyelvről, idegen nyelvekről, más nemzetekről. (Földgömb, térkép nézegetése.)
 - o A gyerekek bemutatkozhatnak egymásnak, egy bábnak, a pedagógusnak. (Szerepjátékok)
- Dalok, mondókák:
 - o Ich heiße Peter
- Eszközök:
 - o Földgömb, térképek, zászlók.
 - o Plüss állatok, bábok.

2. Foglalkozás témája: Köszönés – Einander grüssen

- Beszédprodukció:
 - o Guten Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Gute Nacht!
 - o Tschüss! (Auf) Wiedersehen!
- Tevékenységek:
 - o Dalok elsajátítása játékkal, szöveghez illő mozgásanyaggal (pl. integetés)
- Dalok, mondókák:
 - o Guten Tag!
 - o Guten Morgen!
 - o Schlaf, Kindlein, schlaf!
 - o Schluss für heut'...

- Eszközök:
 - o Napocska-bábok: kartonból/dekorgumiból hurkapálcára ragasztva.
 - o Játék babák az altatódalhoz.

3. Foglalkozás témája: Család – Die Familie

- Beszédprodukció:
 - o die Familie, der Vater, die Mutter, das Kind, der Bruder, die Schwester, die Eltern, die Großeltern
- Tevékenységek:
 - o Családról képet nézegetni: Das ist der Vater.
 - o Családrajz készítése. Pl.: papírtálcára.
- Dalok, mondókák:
 - o Das ist die Mutter...
 - o Das ist meine Mutter...
- Eszközök:
 - o Fényképek, papírtálcák, ceruzák, zsírkréták.

4. Foglalkozás témája: Gyümölcsök - Obst

- Beszédprodukció:
 - o das Obst, die Traube, der Apfel, die Birne, die Banane, die Pflaume,
 - o süß, fein, gesund
- Tevékenységek:
 - o Gyümölcssaláta készítése.
 - o Gyümölcsök felismerése íz / tulajdonság / tapintás alapján.
 - o Memóriakártya / dominó gyümölcsök képeivel.
 - o Őszi sünik: a tüskéire gyümölcsök ragasztása.
 - o Ujj-játékok, csiklandozók
- Dalok, mondókák:
 - o Das ist die Daume...
 - o In meinem kleinem Apfel...
 - o Wir schmausen so gerne,
 - o Bananen – für die Damen!

- Eszközök:
 - o Gyümölcsök, méz, tálak, kések, kanalak a gyümölcssalátához.
 - o Saját készítésű (nyomtatott v. rajzolt, laminált) memóriakártyák és dominó.
 - o Színes papírok, olló, ragasztó.

5. Foglalkozás témája: **Ősz - Herbst**

- Beszédprodukció:
 - o der Baum, das Blatt, das Wetter, der Herbst, das Regen, der Wind
 - o grün, braun, gelb, rot
 - o es regnet
- Tevékenységek:
 - o Gyerekek az időjárás hangjait keltik különböző eszközökkel. Pl.: szél hangjának utánzása saját hangjukkal – sssss, mennydörgés – lábdobogással. Felhasználhatók a csoportszoba játékeszközei, hangszerei.
 - o Plakát készítése: a papíron fatörzs képe, a gyerekek feladata, hogy színes faleveleket ragasszanak az ágakra.
- Dalok, mondókák:
 - o Langsam fällt jetzt
 - o Es regnet auf der Brücke
 - o Heile, heile Segen
 - o Der Kuckuck auf dem Zaune saß
 - o Regen, Regen, Tropf, Tropf, Tropf
 - o Regen – Regentröpfchen
- Eszközök:
 - o Hangszerek, különböző eszközök a csoportszobából, melyekkel az időjárás hangjait lehet imitálni.
 - o Plakát, színes papírok, olló, ragasztó.

6. Foglalkozás témája: **Testrészek - Körperteile**

- Beszédprodukció:
 - o der Körper, der Kopf, der Hals, die Hand, das Bein, die Augen, die Nase, die Ohren, der Finger, der Arm, der Bauch
 - o Was tut weh?

- Tevékenységek:
 - o Tükörjáték – különböző testrészek megnevezéséhez. A pedagógus a gyerekekkel szemben áll, felemeli a kezét, a gyerekek pedig utánozzák.
 - o Orvosos szerepjáték
 - o Tánc – Schenkel-Bauch (Robert Janes)
 - o Ujj-játékok
 - o Gyerekek egy nagy papírra fekszenek, körberajzolják egymást, majd az így kapott formákat kifestik, díszítik.
 - o Tenyérintézetek készítése (tenyérintézet lehet madár, falevél, lufi, süni, stb.)
- Dalok, mondókák:
 - o Meine Haare sind verschwunden...
 - o Punkt, punkt, Komma, Strich...
 - o Teddy, Teddy...
 - o Das ist der Daumen
 - o Zieh, zieh, Männchen
- Eszközök:
 - o Csoport orvosi kellékei.
 - o Rajzlapok, nagy méretű papírok, zsírkréták, ceruza, festék, ecsetek, vizes edények.

7. Foglalkozás témája: Ruhák, öltözködés - Kleidung

- Beszédprodukció:
 - o der Pullover/ der Pulli, die Hose, die Bluse, das Hemd, die Mütze, der Schal, die Schuhe
 - o (sich) anziehen, ausziehen
 - o Was müssen wir im Herbst anziehen?
 - o Was hat die Marie denn an?
- Tevékenységek:
 - o Egy ruhával teli zsákból minden gyerek húz egyet.
 - o Divatbemutató rendezése.
 - o Öltöztetős játék: Játék babákkal vagy laminált papírbabával.

- Dalok, mondókák:
 - o Ich ziehe meine Hose an
- Eszközök:
 - o Gyerekruhák, cipők, egy nagy zsák vagy kosár.
 - o Játék babák, babaruhák.
 - o Laminált kép egy babáról és ruháiról. Gyerekeknek rá kell illeszteni a megfelelő ruhadarabokat. (Fiúknak és lányoknak különböző baba.)

8. Foglalkozás témája: Ételek - Speisen

- Beszédprodukció:
 - o der Brot, der Käse, das Fleisch, der Fisch, die Süßigkeit, das Obst, das Getreide, das Gemüse
 - o essen, naschen
 - o Ich habe Hunger. Ich bin hungrig.
 - o Ich möchte ... essen.
 - o Gib mir bitte !
 - o Guten Appetit! Malzeit!
- Tevékenységek:
 - o Ételek képeinek válogatása - ételpiramis készítése.
 - o Szerepjáték – babakonyhában főzés / bevásárlás a boltban.
- Dalok, mondókák:
 - o Backe, backe Kuchen,
 - o Bananen – für die Damen!
 - o Bim, bam, beier
 - o Jakob hat kein Brot im Haus
 - o Die Windmühle braucht
- Eszközök:
 - o Képek élelmiszerekről: újságból kivágott vagy nyomtatott képek.
 - o Babakonyha játékeszközei: műanyag játékok, tálak, edények, evőeszközök, kötények, poharak, stb.

9. Foglalkozás témája: Innivalók - Getränke

- Beszédprodukció:
 - o das Wasser, der Tee, der Kaffee, die Milch, die Limonade, die Heißschokolade, der Obstsaft/ der/das Juice, der Wein
 - o trinken
 - o Ich bin durstig.
 - o Möchten Sie noch etwas?
- Tevékenységek:
 - o Kávézós / cukrászdás szerepjáték - rendelés szabályainak elsajátítása.
 - o Forró csoki készítés a gyerekekkel.
 - o Bostoni teadélután: hajóhajtogatás, úsztatás vízen / teakészítés.
- Dalok, mondókák:
 - o Petersilie, Suppenkraut
 - o Bananen – für die Damen!
- Eszközök:
 - o Babakonyha játékeszközei: poharak, tálak, játék sütemények.
 - o Papír, lavór a hajóúsztatáshoz.
 - o Forró csoki por, tej, víz, bögrék.

10. Foglalkozás témája: Ismétlés - Wiederholung

- Beszédprodukció:
 - o Korábbi foglalkozások során elsajátított szavak, kifejezések, dalok, mondókák.
- Tevékenységek:
 - o Ismert dalok, mondókák felismerése hívókép / eszköz / dallam alapján.
 - o Kívánság-műsor.
- Dalok, mondókák:
 - o 1-9. foglalkozás során elsajátított dalok, mondókák.
- Eszközök:
 - o Az eddigi foglalkozások szemléltető- és játékeszközei.

11. Foglalkozás témája: Számok - Nummer

- Beszédprodukció:
 - o Eins, zwei, drei, vier, fünf, sechs, sieben, acht, neun, zehn.
- Tevékenységek:
 - o Számlálások, válogatások: pl. építőkockák válogatása szín szerint.
 - o Ismert testrészek megnevezése, megszámolása (10 Finger). A gyerekek / fiúk / lányok megszámolása.
 - o Dominó - pöttyök számolása.
 - o Dobás dobókockákkal.
 - o Ugróiskola – parkettára, linóleumra ragasztott pálya.
 - o Laminált képek különböző számú figurákkal, gyerekek együtt, hangosan számolják, miközben a társuk felemeli a képet.
- Dalok, mondókák:
 - o Butter und Ei
 - o Zehn kleine Fledermäuse
 - o Eins, zwei, drei
 - o Eins, zwei, drei, rische, rasche, rei
 - o Meine Mutter, die kocht Rüben
 - o Eins, zwei, - Polizei
- Eszközök:
 - o Építőkockák.
 - o Dominó, dobókocka.
 - o Ragasztószalag az ugróiskolához.
 - o Laminált kártyák, képek eltérő számú tárgyakról (pl. 3 autó, 5 baba)

12. Foglalkozás témája: Mikulás - Nikolaus

- Beszédprodukció:
 - o der Sack, der Nikolaus, die Rute, das Geschenk, der Stiefel, der Hirsch, der Schlitten
- Tevékenységek:
 - o Zsák formára kivágott papírra rajzolnak a gyerekek. Mindenki rajzolja le, hogy mit / miket kér a Mikulástól! (Számolás ismétlése!)
 - o Gyerekek megajándékozása.

- Dalok, mondókák:
 - o Morgen kommt der Weihnachtsmann
 - o Nikolaus, komm in unser Haus
 - o Nikolaus, Nikolaus, dreh dich um
 - o Nikolaus kommt ins Haus
- Eszközök:
 - o Kép a Mikulásról, a szánjáról, ajándékokról.
 - o Papír, ceruzák.
 - o Apró ajándék a gyerekeknek.

13. Foglalkozás témája: Advent - Adventszeit

- Beszédprodukció:
 - o die Kerze, der Kranz, der Adventskranz, das Licht
 - o hell, dunkel
 - o eine Kerze anzünden
- Tevékenységek:
 - o Koszorú készítése a gyerekekkel. Első gyertya meggyújtása.
Gyertyák számolása.
 - o Sötét – világos: Wer ist da? Szembekötösd – egymás hangjának felismerése.
- Dalok, mondókák:
 - o Kranz wir woll'n binden
 - o Advent, Advent, das Lichtlein brennt
- Eszközök:
 - o Koszorú, tobozok, termések, díszek, gyertyák, szalagok, olló, ragasztó.
 - o Kendő.

14. Foglalkozás témája: Karácsony - Weihnachten

- Beszédprodukció:
 - o das Weihnachten, der Tannenbaum, das Christkind, die Krippe/
die Weihnachtskrippe, der Stern, das Schaf, der Stall
- Tevékenységek:
 - o Betlehem készítése a gyerekekkel.
 - o Betlehemi jelenet eljátszása.
 - o Egy karácsonyi mese előadása bábokkal/ képekkel.
 - o Karácsonyfa készítése: zöld kartonból kivágott fenyőfa díszítése papír formák ragasztásával.
- Dalok, mondókák:
 - o O, Tannenbaum, o Tannenbaum
- Eszközök:
 - o Betlehem barkácsolásához szükséges alapanyagok: faanyag, textíliák, szalma, bábuk, állatfigurák, festék, ecsetek, ragasztó, stb.
 - o Szemléltető képek vagy bábok a meséhez.
 - o Karácsonyfa készítéséhez: karton, színes papírok, olló, ragasztó.

15. Foglalkozás témája: Évszakok - Jahreszeiten

- Beszédprodukció:
 - o der Winter, der Frühling, der Sommer, der Herbst, die Jahreszeiten
 - o Wir baden im Sommer.
 - o Die Blumen blühen im Frühling.
- Tevékenységek:
 - o Gyerekeknek képeket kell csoportosítaniuk az alapján, hogy a képeken látható tárgyak, cselekvések melyik évszakra jellemzőek.
- Dalok, mondókák:
 - o Es war eine Mutter
- Eszközök:
 - o Évszakokhoz kapcsolódó képek.

16. Foglalkozás témája: Tél - Winter

- Beszédprodukció:
 - o der Schnee, der Schneeball, der Schlittschuh, Schlitten fahren
die Karotte/ die Rübe, der Besen, der Topf, der Schneemann
 - o es schneit, werfen, schmelzen, kalt-warm
- Tevékenységek:
 - o Fehér kis labda/ pamutgolyó dobálása körben, közben számolás gyakorlása, vagy bemutatkozás ismétlése.
 - o Hóember készítése → vatta ragasztása fekete kartonra. Festés/nyomdázás fekete kartonra.
 - o Havat bevinni csoportba, üvegedényben megfigyelni az olvadást.
 - o Hőmérőt kitenni az ablakba, megnézni a kinti és a benti hőmérsékletet.
- Dalok, mondókák:
 - o Komm, wir wollen Schlitten fahren
 - o A, a, a, der Winter, der ist da.
 - o Es schneit, es schneit
- Eszközök:
 - o Fehér kislabda vagy pamutgolyó, esetleg nemezelt gyapjúlabda.
 - o Vatta, fekete karton, festék, ecsetek, ragasztó.
 - o Hőmérő.

17. Foglalkozás témája: Vadon élő állatok - Wildtiere

- Beszédprodukció:
 - o der Löwe, der Elefant, das Zebra, die Giraffe, der Affe, die Schlange
- Tevékenységek:
 - o Tánc.
 - o Szafari plakát készítése.
 - o Afrikai ékszerek: gyöngyfüzés.
- Dalok, mondókák:
 - o Afrika
- Eszközök:
 - o Plakát, ceruzák, zsírkréták, olló, ragasztó.
 - o Gyöngyök, damil / damil / bőrszál.

18. Foglalkozás témája: Háziállatok - Haustiere

- Beszédprodukció:
 - o der Hund, die Katze, die Maus, die Kuh, das Huhn, der Esel, die Ente
- Tevékenységek:
 - o Állatok hangjának utánzása, felismerése, majd az állatok megnevezése.
 - o Állatos fejdíszek, maszkok készítése.
 - o Játék plüssállatokkal. (Bemutakozás az állatoknak.)
 - o Bocis mondókák tanulásakor: tejkóstolás.
- Dalok, mondókák:
 - o Kommt ein Maus
 - o Ich und du
 - o Muh, muh, muh
 - o Mutter, liebe Mutter
 - o Fuchs, du hast die Gans gestohlen
 - o Maus, Maus, komm heraus!
 - o Alle meine Entchen
- Eszközök:
 - o Színes papírok, kartonok, ceruzák, filcek, olló, ragasztó.
 - o Plüss állatok, CD-lejátszó.
 - o Tej, poharak.

19. Foglalkozás témája: Utazás - Reise

- Beszédprodukció:
 - o die Reise, der Reisepass, die Kleider/ die Kleidung(ssücke), der Fotoapparat, die Speise, die Sonnenbrille
- Tevékenységek:
 - o Was nimmst du mit? / Mit viszel magaddal? – Szőnyegen tárgyak, amik közül ki kell válogatni, hogy mik kerüljenek a bőröndbe.
 - o Utazós szerepjáték, fantáziautazás.
- Dalok, mondókák:
 - o Ri ra rutsch
 - o Hopp, hopp, hopp
 - o Eisenbahn von nah und fern

- o Puff, puff, Eisenbahn
- o Wir fahr'n, wir fahr'n
- Eszközök:
 - o Képek utazásokról.
 - o Régi útleveél, ruhadarabok, játékbőrönd, műanyag fényképező, napszemüveg, hátizsák, iránytű, stb.

20. Foglalkozás témája: Ismétlés - Wiederholung

- Beszédprodukció:
 - o Korábbi foglalkozások során elsajátított szavak, kifejezések, dalok, mondókák.
- Tevékenységek:
 - o Ismert dalok, mondókák felismerése hívókép / eszköz / dallam alapján.
 - o Kívánság-műsor.
- Dalok, mondókák:
 - o 11-19. foglalkozás során elsajátított dalok, mondókák.
- Eszközök:
 - o Az eddigi foglalkozások szemléltető- és játékeszközei.

21. Foglalkozás témája: Közlekedési eszközök - Verkehrsmittel

- Beszédprodukció:
 - o das Auto, das Fahrrad, der Zug, die Straßenbahn, das Flugzeug, das Schiff, der Bus, die Ampel
- Tevékenységek:
 - o Kisautók: piros kártya: Állj!
sárga kártya: Motorok beindítása. (Berregés)
zöld kártya: Futás tovább!
 - o Közlekedési eszközök képeinek nézegetése.
- Dalok, mondókák:
 - o Auto fahren, Auto fahren
 - o Die Ampel ist rot
- Eszközök:
 - o Képek a közlekedési eszközökről.
 - o Piros, sárga, zöld kártyák.

22. Foglalkozás témája: Lovak - Pferde

- Beszédprodukció:
 - o das Pferd, das Heu, das Stroh, der Stall, der Galopp
 - o Was isst ein Pferd? Das Pferd isst das Heu.
 - o Wo wohnt das Pferd? Das Pferd wohnt im Stall.
- Tevékenységek:
 - o Kirándulás pl. a Lovas Akadémiára: lovak színe, száma.
 - o Cowboy-os játék: célba dobás madzagra kötött karikával.
 - o Istálló készítése karton dobozból, csoport játék lovainak.
- Dalok, mondókák:
 - o Wir fahren mit dem Kutsch
 - o Galoppe, galoppe!
 - o Hopp, hopp, hopp
- Eszközök:
 - o Csoportszoba játékeszközei: műanyag lovak.
 - o Karton doboz, papírok, ceruzák, olló, ragasztó.
 - o Tornakarikák, madzag.

23. Foglalkozás témája: Virágok - Blumen

- Beszédprodukció:
 - o die Blume, das Schneeglöckchen, die Tulpe, die Narzisse, die Hyazinthe
 - o Farben: gelb, rot, blau, grün, rosa, lila
- Tevékenységek:
 - o Virágos kert készítése nyomdatechnikával.
 - o Hurkapálcika virág készítése forgó dekorgumi fejjel.
- Dalok, mondókák:
 - o Summ, summ, sum
- Eszközök:
 - o Rajzlapok, festékek, virág formájú nyomdák (pl. parafából, krumpliból).
 - o Dekorgumi, gombostű, hurkapálca

24. Foglalkozás témája: Nyuszik - Hase

- Beszédprodukció:
 - o der Hase, das Gras, die Karotte/ die Rübe, der Kohl
- Tevékenységek:
 - o Tojásfa készítése a gyerekekkel.
 - o Élő nyuszt vinni a csoportba.
- Dalok, mondókák:
 - o Häschen in der Grube
- Eszközök:
 - o Ágak, műanyag- / kerámia- / fátójs díszek.

25. Foglalkozás témája: Húsvét - Ostern

- Beszédprodukció:
 - o das Osterhäschen, das Küken, das Lamm, das Ei, das Osterei
 - o Farben: rot, gelb, grün, rosa, blau
- Tevékenységek:
 - o Nyuszi fészek építés.
 - o Tojáskereső játék: Kalt-warm-Feuer vezényszavak segítségével.
 - o Gyerekek megajándékozása.
- Dalok, mondókák:
 - o Osterhäschen, Osterhas
 - o Kleiner brauner Osterhase
- Eszközök:
 - o Kosár, (mű)fű.
 - o Húsvéti tojások.
 - o Apró ajándék a gyerekeknek.

26. Foglalkozás témája: Növények (zöldségek, gyümölcsök) – Obst und Gemüse

- Beszédprodukció:
 - o das Obst, die Traube, der Apfel, die Birne, die Banane, die Kirsche, die Erdbeere
 - o das Gemüse, die Zwiebel, die Tomate, der Paprika, die Gurke, der Salat

- Tevékenységek:
 - o Vitaminsaláta készítése a gyerekekkel.
 - o Piacos játék.
- Dalok, mondókák:
 - o Petersil und Suppenkraut
 - o Wer mag die Tomate?
- Eszközök:
 - o Zöldségek, natúr joghurt, salátafűszer, kések, villák, tálak, deszkák, kötények.
 - o Babakonyha játéakai: műanyag- / fazöldségek, gyümölcsök, kosarak, pénztárcák, pénztárgép, stb.

27. Foglalkozás témája: Tavasz - Frühling

- Beszédprodukció:
 - o der Kuckuck, der Schmetterling, der Vogel, das Nest, der Baum
 - o fliegen
- Tevékenységek:
 - o A három pillangó című mese feldolgozása bábokkal vagy szemléltető képekkel.
 - o Pillangó-maszk készítése.
- Dalok, mondókák:
 - o Alles neu macht der Mai
 - o Es blühen Blümlein auf dem Feld
 - o Komm, lieber Mai, und mache
 - o Kuck-kuck, Kuck-kuck
- Eszközök:
 - o Papír, ceruzák, olló, ragasztó.

28. Foglalkozás témája: Foglalkozások, szakmák - Berufe

- Beszédprodukció:
 - o der Lehrer, der Arzt, der Koch, der Friseur, der Polizist, der Feuerwehrmann, der Postbote, der Bäcker, der Tischler
 - o arbeiten

- Tevékenységek:
 - o Activity: a gyerekek megpróbálják elmutogatni, lerajzolni, anyanyelvükön körülírni, hogy mivel foglalkozik az adott szakember.
 - o Foglalkozások felismerése és megnevezése egy, a szakmában használatos tárgy alapján. Pl.: olló, kréta, fakanál, levél, stb.
- Dalok, mondókák:
 - o Zisch, zisch, zisch,
- Eszközök:
 - o Szakmákhoz kapcsolódó tárgyak egy kosárba gyűjtve.
 - o Papír, ceruza Activityhez.

29. Foglalkozás témája: Színek – korábbi témák ismétlésével – Farben und Wiederholung

- Beszédprodukció:
 - o die Ampel, die Blumen, die Farben
 - o grün, gelb, rot, blau, braun, rosa, lila, schwarz, weiß
- Tevékenységek:
 - o Üveggolyós festés: kartondoboz aljára rajzlapot helyezni, egy-két csepp festéket tenni rá, üveggolyók gurítása a dobozban. Az így kapott alkotásokat ki is függeszthetik a csoportszobában, öltözőben.
 - o Twister.
- Dalok, mondókák:
 - o Grün, grün, grün sind alle meine Kleider
 - o Es blühen Blümlein auf dem Feld,
 - o Die Ampel ist rot – Halt!
- Eszközök:
 - o Twister.
 - o Üveggolyók, rajzlapok, festékek, kartondoboz.

30. Foglalkozás témája: Ismétlés (állatok) – Wiederholung (Tiere)

- Beszédprodukció:
 - o Korábbi foglalkozások során elsajátított szavak, kifejezések, dalok, mondókák.
- Tevékenységek:
 - o Nuszi család rajzolása. (Családtagok ismétlése!)
 - o Nyomozás – nyomok alapján kitalálni, hogy melyik állatról van szó.
 - o Ismert dalok, mondókák felismerése hívókép / eszköz / dallam alapján.
 - o Kívánság-műsor.
- Dalok, mondókák:
 - o 21-29. foglalkozás során elsajátított dalok, mondókák.
- Eszközök:
 - o Az eddigi foglalkozások szemléltető- és játékeszközei.
 - o Nyomkereséshez: képek állatok lábnyomairól, nagyító.

31. Foglalkozás témája: Időjárás - Wetter

- Beszédprodukció:
 - o die Sonne, die Wolke, der Wind, der Regen
 - o Es ist warm. Es ist kalt.
 - o Es regnet. Der Wind weht. Die Sonne scheint.
- Tevékenységek:
 - o Árnyjáték: napsütés imitálása lámpával, bábok készítése.
 - o Időjárás-előrejelzés: felhő, nap, esőfelhő táblákkal.
 - o Törzshajlítások: Hogyan mozognak a fák a szélben?
 - o Szél imitálása: Ping-pong labirintus. Építőkockákból labirintus építése, ping-pong labda fújása a célig.
- Dalok, mondókák:
 - o Heile, Heile, Segen
 - o Liebe Sonne, scheine wieder
 - o Liebe, liebe Sonne
 - o Der Kuckuck auf dem Zaune saß
- Eszközök:
 - o Lámpa, különböző formájú bábok. (Fontos, hogy könnyen felismerhető formák legyenek, pl.: pillangó, madár, ember, kutya, macska, stb.)

- o Napot, esőt, felhőket, szelet ábrázoló képek.
- o Építőkockák, ping-pong labdák.

32. Foglalkozás témája: Záró-foglalkozás – Schluss, Ende des Jahres

- Beszédprodukció:
 - o Korábbi foglalkozások során elsajátított szavak, kifejezések, dalok, mondókák.
- Tevékenységek:
 - o Zene, tánc
 - o Gyerekek énekének visszajátszása.
 - o Ismert dalok, mondókák felismerése hívókép / eszköz / dallam alapján.
 - o Kívánság-műsor.
 - o Oklevél kiosztása, csoportkép készítése, gyerekek megajándékozása.
- Dalok, mondókák:
 - o A foglalkozások során elsajátított dalok, mondókák.
- Eszközök:
 - o Az eddigi foglalkozások szemléltető- és játékeszközei.
 - o CD-lejátszó, oklevelek.
 - o Apró ajándék a gyerekeknek.

2-es számú melléklet: A foglalkozás során alkalmazott dalok, versek gyűjteménye

Bemutakozás – Vorstellung

Ich heiße Peter,

Du heißt Paul,

Ich bin feißig,

Du bist faul.

(http://www.tyskopgaver.dk/rim_taellerim.htm)

(Letöltve: 2012.08.15.)

Ich heiße Lilli,

mein Hund heißt Willi.

Mein Papa heißt Heinz,

mein Bruder heißt Jens,

meine Mutter heißt Ottilie,

das ist meine ganze Familie.

(Ruth Dirx 1966: 13)

Ébresztő, altató, köszönés – Wecken, Schlafen, Grüße

Guten Tag, Guten Tag,

sagen alle Kinder.

Kleine Kinder,

große Kinder,

dicke Kinder,

dünne Kinder.

Guten Tag, Guten Tag,

sagen alle Kinder.

(<http://ficanka.hupont.hu/5/versek-enekek>)

(Letöltve: 2012.08.15.)

Guten Morgen, Guten Morgen!

Lässt die Sonne herein.

Guten Morgen, Guten Morgen,

lieber Sonnenschein.

(<http://www.lyricstime.com>)

(Letöltve: 2012.08.15.)

Morgens früh um sechs

kommt die kleine Hex'.

Morgens früh um sieb'n

schabt sie gelbe Rüben.

Morgens früh um acht

wird Kaffee gemacht.

Morgens früh um neun

Laterne, Laterne,

Sonne, Mond und Sterne.

Brenne auf, mein Licht,

brenne auf, mein Licht,

aber nur meine liebe Laterne nicht!

(Gerhard Buchner 1989: 143)

geht sie in die Schein'.
Morgens früh um zehn
holt sie Holz und Spän'.
Feuert an um elf,
kocht dann bis um zwölf:
Fröschebein und Krebs und Fisch,
hurtig, Kinder, kommt zu Tisch!
(Gerhard Buchner 1989: 154)

Schlaf, Kindlein, schlaf!
Der Vater hüt' die Schaf,
die Mutter schüttelt's Bämelein,
da fällt herab ein Träumlein.
Schlaf, Kindlein, schlaf!
(Gerhard Buchner 1989: 172)

Bruder Jakob, Bruder Jakob,
schläfst du noch,
schläfst du noch?
Hörst du nicht die Glocken?
Hörst du nicht die Glocken?
Ding, dong, dong,
ding, dong, dong.
(Gerhard Buchner 1989: 28)

Schluss für heut'
auf wiederseh'n ihr Leut!
Wir wollen jetzt nach Hause geh'n,
wir sagen tschüss, auf Wiedersehen!
Schluss für heut'
auf Wiedersehen ihr Leut!
(<http://www.netmoms.de>)
(Letöltve: 2012.08.15.)

Große Uhren gehen:
tick, tack, tick, tack,
kleine Uhren gehen:
ticke-tacke, ticke-tacke,
und die kleinen Taschenuhren:
ticke-tacke, ticke-tacke, tick.
(Gerhard Buchner 1989: 97)

Állatok - Tiere

Hopp, hopp, hopp,
Pferdchen lauf Galopp.
Über Stock und über Steine,
aber brich dir nicht die Beine.
Hopp, hopp, hopp,
Pferdchen lauf Galopp!
(Gerhard Buchner 1989: 113)

Muh, muh, muh,
so ruft im Stall die Kuh.
Sie gibt uns Milch und Butter,
wir geben ihr das Futter.
Muh, muh, muh,
so ruft im Stall die Kuh.
(Gerhard Buchner 1989: 156)

Im Stall, im Stall, im Stall,
da springen zwei Mäuslein scheu,
da fressen zwei Kühlein Heu,
da liegen zwei Kälblein auf der Streu.
Im Stall, im Stall, im Stall.
(Ruth Dirx 1966: 152)

Fuchs, du hast die Gans gestohlen,
gib sie wieder her,
gib sie wieder her,
sonst wird dich der Jäger holen
mit dem Schießgewehr.
Sonst wird dich der Jäger holen
mit dem Schießgewehr.
(Gerhard Buchner 1989: 94)

Ich und du,
Müller's Kuh.
Müller's Esel,
der bist du!

(http://www.tyskopgaver.dk/rim_taellerim.htm)
(Letöltve: 2012.08.15.)

Storch, Storch, Langbein,
wann fliegst du ins Land hinein,
bringst dem Kind ein Brüderlein.
(Ruth Dirx 1966: 158)

Häschen in der Grube
Saß und schlief, saß und schlief.
Armes Häschen, bist du krank,
dass du nicht mehr hüpfen kannst?
Häschen, hüpf! Häschen, hüpf!
Häschen, hüpf!
(Gerhard Buchner 1989: 106)

Summ, summ, summ,
Bienchen, summ herum!
Such in Blumen, such in Blümchen
dir ein Tröpfchen, dir ein Krümchen!
was macht die Musike?

Sie spielt Tag und Nacht,
hat mich frühlich gemacht.
Summ, summ, summ,
Bienchen, summ herum!
(Beate Widlok 2008: 232)

Ich habe gefischt.
Ich habe gefischt.
Ich habe die ganze Nacht gefischt
und habe keinen Fisch erwischt,
und habe keinen Fisch erwischt,
nur dich!
(<http://www.heilpaedagogik-info.de>)
(Letöltve: 2012.09.12.)

Maus, Maus, komm heraus!
Ich komme nicht.
Kommst du nicht?
Dann hole ich dich!
(Saját gyűjtés)

Teddy, Teddy dreh dich um!
Teddy, Teddy mach dich krum!
Teddy, Teddy hebt dein Bein!
Teddy, Teddy das ist fein!
(Saját gyűjtés)

Alle meine Entchen
schwimmen auf den See,
schwimmen auf dem See.
Köpfchen in das Wasser,
Scwänzchen in die Höh.
(Gerhard Buchner 1989: 11)

Kuck-kuck, Kuck-kuck, ruft's aus dem Wald.
Lasset uns singen, tanzen und springen!
Frühling, Frühling, wird es nun bald!
(Gerhard Buchner 1989: 141)

Punkt, Punkt, Komma, Strich,
fertig ist das Mondgesicht.
Und zwei kleine / spitze Ohren,
so wird sie geboren.
Ritze, ratze, ritze, ratze,
fertig ist die Mietzekatze.
(Saját gyűjtés)

Kleine Schnecke, komm heraus,
denn es brennt dein Schneckenhaus!
Kriegst Milch und Butter,
gutes, feines Futter!
(Katharina Dowas 2011)

Afrika, ist ein schönes Ort,
wer wohnt aber dort?
Dort wohnen Löwen und Giraffe,
die Elaphante, Zebras und Affen.
(Saját gyűjtés)

Testrészek, öltözködés - Körperteile, Ankleiden

Brüderlein komm tanz mit mir,
beide Hände reich ich dir,
einmal hin, einmal her
rundherum, das ist nicht schwer.
Mit den Händchen klapp, klapp, klapp,
mit den Füßen trapp, trapp, trapp!
einmal hin, einmal her,
rundherum, das ist nicht schwer.
(Gerhard Buchner 1989: 27)

Ich ziehe mein Hose an,
ich ziehe meine Hose an,
schaut her, schaut her,
was ich schon alles machen kann!
Ich ziehe meine Strümpfe an...
Ich ziehe meinen Pullover an...
Ich ziehe meine Schuhe an...
Ich ziehe meinen Mantel an...
(Saját gyűjtés)

Das ist der Daumen,
der schüttelt die Pflaumen,
der hebt sie auf,el
der bringt sie nach Hause,
und der ganz kleine ißt sie alle auf.

Das ist der Daumen,
der schüttelt die Pflaumen,
der liest sie auf,
der bringt sie rauf,
und der Kleine –
der ißt sie alle auf.
(Ruth Dirx 1966: 13)

Meine Haare sind verschwunden,
habe keine Haare mehr.
Ei, da sind die Haare wieder,
Trala lala lalala.
Meine Augen sind...
Meine Ohren sind...
Meine Nase ist...
Meine Hände sind...
Meine Füße sind...
(Saját gyűjtés)

Zieh, zieh, Männchen,
bring mir ein andres Zähnchen.
Nicht (Keinen) von Lehm,
Nicht (Keinen)von Stein,
für mein Kindlein eins von Bein.
(bring mir lieber einen von Bein.) (Ruth Dirx 1966: 95)

Család - Familie

Das ist die Mutter, lieb und gut,
das ist der Vater mit dem frohen Mut,
das ist der Bruder, schlank und groß,
das ist die Schwester mit dem Püppchen auf dem Schoß,
das ist das Kindchen zart und klein,
das soll die ganze Familie sein.
(Ruth Dirx 1966: 13)

Das ist meine Mutter,
sie hat viele Kinder,
Anna, Peter, Udo, Klaus,
und du bist raus!
(Saját gyűjtés)

Wen ich liebe? - fragst du mich.
Vater, Mutter,
Schwester und Bruder.
sie lieben mich auch so sehr!
Drum liebe ich sie immer mehr!
(Saját gyűjtés)

Evés-ivás - Essen, trinken

Backe, backe Kuchen,
der Bäcker hat gerufen.
Wer will guten Kuchen backen,
der muss Haben sieben sachen.
Eier und Salz,
Zucker und Schmalz,
Milch und Mehl,
Safran macht den Kuchen gel.
Schieb, schieb in Ofen 'nein.
(Gerhard Buchner 1989: 25)

Wir schmausen so gerne,
die Vögelein und ich;
die Kirsche, die Pflaume,
sie wachsen am Baume,
die eine für sie,
die andre für mich.
(Gerhard Buchner 1989: 224)

Bim, bam, beier,
Die Katz' mag keine Eier.
Was mag sie dann?
Speck aus der Pfann':
Ei, die leckere Madam!
(Gerhard Buchner 1989: 26)

Bananen – für die Damen!
Tee – für die Fee!
Eine Tomate für Beate
und eine Apfelsine – für Sabine.
(Saját gyűjtés)

In meinem kleinem Apfel,
da sieht es lustig aus:
es sind darin fünf Stübchen
grad wie in einem Haus.
(Gerhard Buchner 1989: 127)

Jakob hat kein Brot im Haus,
Jakob macht sich gar nichts draus.
Jakob hin, Jakob her,
Jakob ist ein Zottelbär!
(Gerhard Buchner 1989: 132)

Die Windmühle braucht
Wind, Wind, Wind,
sonst geht sie nicht
geschwind, schwind, schwind.
Aus Korn wird Mehl,
aus Mehl wird Brot,
und Brot tut allen Menschen not;
d'rum braucht die Mühl
Wind, Wind, Wind,
sonst geht sie nicht
GESCHWIIIND.
(Ruth Dirx 1966: 14)

Petersilie, Suppenkraut
Wächst in unserm Garten:
unser Lieschen ist die Braut,
soll nicht länger warten.
Roter Wein,
weißer Wein,
morgen soll die Hochzeit sein.
(Gerhard Buchner 1989: 163)

Színek - Farben

Grün, grün, grün sind alle meine Kleider,
grün, grün, grün sind alles was ich hab'.
Darum lieb ich alles, was so grün ist,
weil mein Schatz ein Jäger ist.

Rot, rot, rot sind alle meine Kleider;
rot, rot, rot ist alles was ich hab'.
Darum lieb' ich alles, was so rot ist,
weil mein Schatz ein Reiter, Reiter ist

Gelb, gelb, gelb sind alle meine Kleider;
gelb, gelb, gelb ist alles, was ich hab'.
Darum lieb' ich alles, was so gelb ist,
weil mein Schatz ein Postbote ist.
(Gerhard Buchner 1989: 98)

Blau, blau, blau sind alle meine Kleider;
blau, blau, blau ist alles was ich hab'.
Darum lieb' ich alles, was so blau ist,
weil mein Schatz ein Matrose ist.

Weiß, weiß, weiß sind alle meine Kleider;
weiß, weiß, weiß ist alles was ich hab'.
Darum lieb' ich alles, was so weiß ist,
weil mein Schatz ein Bäcker, Bäcker ist.

Bunt, bunt, bunt sind alle meine Kleider;
bunt, bunt, bunt ist alles was ich hab'.
Darum lieb' ich alles, was so bunt ist,
weil mein Schatz ein Maler, Maler ist.

Számok, számolás és kiszámoló – Zahlen, Rechnen und Abzählreime

Zicke, zacke, zinken,
ich werd winken,
wer am besten rennen kann,
der fängt an.
(Ruth Dirx 1966: 26)

1, 2, 3,
Butter und Ei,
Salz und Speck,
und du bist weg.
(Ruth Dirx 1966: 27)

Zehn kleine Fledermäuse
flogen um die Scheun'.
Der einen wurde schwindelig,
da waren's nur noch neun.
Neun kleine Fledermäuse
flatterten durch die Nacht.
Die eine hatte Angst davor,
da waren's nur noch acht.
Usw.
(Gerhard Buchner 1989: 234)

Ene, dene, Bohnenblatt,
unsere Kühe sind all, satt,
Mutter hat gemolken,
sieben Geißlein,
eine Kuh,
der letzte macht die Türe zu.
(Ruth Dirx 1966: 28)

Ene, mene, Tintenfaß,
geh zur Schul und lerne was.
Wenn du was gelernt hast,
komm zu mir und sag mir das.
1, 2, 3,
du bist frei.
(Ruth Dirx 1966: 28)

1,2,3,4, Eckstein
alles muss versteckt sein.
Hinter mir und vor mir gilt nicht.
1,2,3 – jetzt komme ich.
(Saját gyűjtés)

Eins, zwei, drei,
rische, rasche, rei,
rische, rasche, Plaudertasche,
du bist frei!
(Saját gyűjtés)

Meine Mutter, die kocht Rüben,
eins, zwei, drei, vier, fünf, sechs, sieben,
Deine Mutter schneidet Speck,
Eins, zwei, drei, und du bist weg.
(Saját gyűjtés)

Eins, zwei, - Polizei,
drei, vier, - Offizer,
fünf, sechs – alte Hex',
sieben, acht, - Gute Nacht!
neun, zehn, - Putz die Zähn'!
elf, zwölf, - Kommen die Wölf'!
(Saját gyűjtés)

Ene mene mu, raus bist du!
Raus bist du noch lange nicht,
sag mir erst, wie alt du bist.
1,2,3, und raus bist du.
(Saját gyűjtés)

Körjátékok - Kreisspiele

Ringel, Ringel, Reihe,
sind der Kinder dreie,
sitzen unterm Holderbusch,
machen alle husch, husch, husch.
(Ruth Dirx 1966: 41)

Wir wollen den Kranz binden, (lösen)
so binden (lösen) wir ein Kranz,
bei der hübsch und fein
soll der Kranz gebinden sein. (gelöset
sein)
(Ruth Dirx 1966: 47)

Utazás, közlekedés - Reise, Verkehr

Ri ra rutsch,
wir fahren mit dem Kutsch!
Wir fahren mit der Schneckenpost,
wo es keinen Kreuzer kost'.
Ri ra rutsch,
wir fahren mit der Kutsch.
(<http://www.kleinkind-online.de/seiten/reime/>)
(Letöltés: 2012.08.15.)

Auto fahren, Auto fahren,
komm wir wollen Auto fahren!
Halt! Jetzt fahre nicht!
Da kommt das rote Licht.
(Saját gyűjtés)

Die Ampel ist rot. – Halt!
Die Ampel ist gelb. – Warte!
Die Ampel ist grün. – Weiterfahren! / Weitergehen!
(Saját gyűjtés)

Hopp, hopp, hopp,
wir fahren im Galopp,
wir fahren in die Stadt,
wo man alles hat, wir fahren mit der Schneckenpost,
die uns keinen Heller kost. (Ruth Dirx 1966: 80)

Puff, puff, Eisenbahn –
jetzt fahren wir nach Wiesenplan!
(Saját gyűjtés)

Wir fahr'n, wir fahr'n,
wir fahr'n durch die Welt.
Fahr'n durch die weite Welt,
lustig, wie's uns gefällt.
Wir fahr'n, wir fahr'n,
wir fahr'n durch die Welt.
(Saját gyűjtés)

Seht, die Ampel ist noch rot,
das bedeutet Gehverbot.
Ist das grüne Licht zu sehen,
darfst du über die Straße gehen!
(Saját gyűjtés)

Eisenbahn von nah und fern,
haben alle Kinder gern.
Nimm mich mit, nimm mich mit,
nimm mich mit!
(Saját gyűjtés)

Időjárás - Wetter

Liebe Sonne, scheine wieder,
schein die düstern Wolken nieder!
Komm mit deinem golden Strahl,
wieder über Berg und Tal!
(Saját gyűjtés)

Der Kuckuck auf dem Zaune saß,
es regnet sehr, und er ward naß.
Kuckkuck! Kuckkuck!
Darauf, da kam der Sonnenschein,
der Kuckkuck, der war hübsch und fein.
Kuckkuck! Kuckkuck!
(Gerhard Buchner 1989: 42)

Regen, Regen, Tropf, Tropf, Tropf,
fällt auf meinen Kopf, Kopf, Kopf.
Fällt auf meine Beine,
liebe Sonne scheine!
(Saját gyűjtés)

Regen – Regentröpfchen,
es regnet auf mein Köpfchen,
es regnet in das grüne Gras,
da werden meine Füßchen naß.
(Ruth Dirx 1966: 122)

Es regnet auf der Brücke,
und ich werd naß.
Ich hab noch etwas vergessen
und ich weiß nicht was.
(Gerhard Buchner 1989: 84)

Heile, heile Segen,
morgen gibt es Regen,
übermorgen Sonnenschein,
und da lacht mein Kindelein.
(Gerhard Buchner 1989: 110)

Liebe, liebe Sonne,
Butter in die Tonne,
Mehl in den Sack.
Schließ die Tür des Himmels auf,
liebe Sonne komm heraus.
(Ruth Dirx 1966: 120)

Es schneit, es schneit,
es weht ein kühler Wind.
Die Kinder ziehen Pullover an,
und laufen ganz geschwind.
(Saját gyűjtés)

Évszakok, hónapok – Jahreszeiten, Monate

Alles neu macht der Mai,
macht sie Seele frisch und frei.
Laßt das Haus, kommt hinaus,
windet einen Strauß.
(Gerhard Buchner 1989: 13)

Trarira, der Sommer, der ist da!
Wir wollen in den Garten
und woll'n des Sommers warten.
Trarira, der Sommer, der ist da!
(Gerhard Buchner 1989: 189)

Es war eine Mutter,
die hatte vier Kinder:
den Frühling, den Sommer,
den Herbst und den Winter.
Der Frühling brigt Blumen,
der Sommer den Klee,
der Herbst bringt die Trauben,
der Winter den Schnee.
(Gerhard Buchner 1989: 87)

A, a, a, der Winter, der ist da.
Herbst und Sommer sind vergangen,
Winter, der hat angefangen.
A, a, a, der Winter, der ist da!
(Gerhard Buchner 1989: 7)

Kommt, wir wollen Schlitten fahren,
Schlitten fahren, Schlitten fahren.
Kommt wir wollen Schlitten fahren,
rutsch, rutsch, rutsch, rutsch, rutsch!

Kommt, wir wollen Schlittschuh laufen,
Schlittschuh laufen, Schlittschuh laufen.
Kommt wir wollen Schlittschuh laufen,
Ritsche, ritsche, ratsch!

Kommt wir wollen Schneeball werfen,
Schneeball werfen, Schneeball werfen,
Kommt, wir wollen Schneeball werfen,
Bumm, bumm, bumm, bumm, bumm!
(Saját gyűjtés)

Es blühen Blümlein auf dem Feld,
sie blühen weiß, blau, rot und gelb,
es gibt nichts Schön'res auf der Welt.
(Saját gyűjtés)

Alle Vögel sind schon da,
Alle Vögel, alle!
Welch ein Singen, Musizieren,
Pfeifen, Zwitschern, Tirilieren!
Frühling will nun einmaschiern,
Kommt mit Sang und Schalle.
(Saját gyűjtés)

Komm, lieber Mai, und mache
die Bäume wieder grün,
und laß mir an dem Bache
die kleinen Veilchen blühn!
(Gerhard Buchner 1989: 140)

Langsam fällt jetzt Blatt für Blatt
von den bunten Bäumen ab.
Jeder Weg ist dicht besät
und es raschelt, wenn man geht.
(Saját gyűjtés)

Varázslatos világ - Wunderliche Welt

Auf dem Gummibaum
Sitzt ein Kakadu,
macht sein linkes Auge
auf und zu,
Lacht, Kakadu, der lacht,
Kakadu, der lacht die ganze Nacht.

Auf dem Gummibaum
Stitzt der Kakadu
Und frißt Gummibärchen
immerzu.
Laß, Kakadu, ach laß,
Kakadu, ach laß mir auch noch was.
(Gerhard Buchner 1989: 19)

Hör doch auf zu weinen,
die Sonne wird scheinen,
die Glocken werden klingen,
die Vögel werden singen,
der Kuckkuck wird schrein,
's wird immer schön sein.
(Ruth Dirx 1966: 94)

Johannes hat ein Schloß,
In dem Schloß ist ein Garten.
In dem Garten ist ein Baum.
In dem Baum ist ein Loch.
In dem Loch ist ein Nest.
In dem Nest ist ein Ei.
In dem Ei ist ein Dotter.

Heile, Heile, Segen,
drei Tage Regen,
drei Tage Sonnenschein,
bald wird es wieder besser sein.
(Ruth Dirx 1966: 94)

Heile, Kätzchen, heile,
die Katz hat vier Beine,
vier Beine und ein langen Schwanz,
morgen ist alles heil und ganz.
(Ruth Dirx 1966: 96)

Vögel, die nicht singen,
Glocken, die nicht klingen,
Kinder, die nicht lachen,
was sind das für Sachen.
(Ruth Dirx 1966: 99)

Punkt, Punkt, Komma, Strich,
fertig ist das Mondgesicht,
und zwei Ohren noch daran,
fertig ist der Hampelmann.
(Ruth Dirx 1966: 198)

In dem Dotter ist ein Has.
Der springt heraus,
und dir auf die Nas.
(Ruth Dirx 1966: 193)

Finis, das heißt Ende,
wie froh sind meine Hände.
Hokus, Pokus Fidibus,
dreimal schwarzer Kater!
Abrakadabra...
(Ruth Dirx 1966: 213)

Am Montag fängt die Woche an,
am Dienstag, da wird nix getan,
am Mittwoch bin ich müd, ihr Leut,
am Donnerstag hab ich keine Freud,
am Freitag arbeit ich nicht gern.
(Ruth Dirx 1966: 205)

Ringlein, Ringlein, du musst wandern.
Von dem einen zu dem andern,
das ist hübsch, das ist schön,
laß das Ringlein nur nicht seh'n!
(Saját gyűjtés)

Zisch, zisch, zisch,
der Tischler hobelt den Tisch,
Tischler hoble den Tisch mir glatt,
daß er keine Löcher hat.
Zisch, zisch, zisch,
der Tischler hobelt den Tisch.
(Ruth Dirx 1966: 173)

Húsvét - Ostern

Häschen in der Grube,
sitzt und schläft,
sitzt und schläft.
Armes Häschen bist du krank,
dass du nicht mehr hüpfen kannst?
Häschen hüpf, Häschen hüpf, Häschen hüpf!

(<http://www.kleinkind-online.de/seiten/aktionsspiele/index.htm>)

(Letöltés: 2012.08.15.)

Kleiner brauner Osterhase,
hoppel schnell zu mir,
hoppel schnell zu mir.
Bring mir Eier dick und rund,
bemal' sie vorher richtig bunt.
Im Gras versteckt,
im Gras versteckt,
doch ich hab sie gleich entdeckt.
(Saját gyűjtés)

Osterhäuschen, Osterhas,
komm mal her, ich sag dir was.
Laufe nicht an mir vorbei,
schenk mir doch ein buntes Ei.
(Saját gyűjtés)

Has', Has', Osterhas',
komm in unsern Garten,
Leg viel Eier in das Gras,
lass uns nicht mehr warten.
(Saját gyűjtés)

Advent, Mikulás, karácsony – Advent, Nikolaustag, Weihnachten

Morgen kommt der Weihnachtsmann,
kommt mit seinen Gaben.
Puppen, Pferdchen, Sang und Spiel
und auch sonst der Freude viel.
Ja, o welch ein
Glücksgefühl, könnt ich alles haben.
(Saját gyűjtés)

O, Tannenbaum, o Tannenbaum
wie grün sind deine Blätter!
Du grünst nicht nur zur Sommerzeit,
sondern auch im Winter wenn es scheint.
O, Tannenbaum, o Tannenbaum,
wie grün sind deine Blätter!
(Gerhard Buchner 1989: 160)

Nikolaus, Nikolaus, dreh dich um,
Nikolaus, Nikolaus, mach dich krumm.
Nikolaus, Nikolaus, zeig deinen Frack,
Nikolaus, Nikolaus, öffne deine Sack.
Nikolaus, Nikolaus, pack ihn aus,
Nikolaus, Nikolaus, lauf nach Haus!
(Saját gyűjtés)

Nikolaus, komm in unser Haus,
pack die großen Taschen aus.
Lustig, lustig, traleralala,
heut ist Nikolausabend da,
heut ist Nikolausabend da!
(Gerhard Buchner 1989: 157)

Advent, Advent, das Lichtlein brennt,
erst eins, dann zwei, dann drei,
dann vier, dann steht
das Christkind vor der Tür.
(Saját gyűjtés)

Nikolaus kommt ins Haus,
Nikolaus, der Gute.
Äpfel, Nüsse, teilt er aus,
keine, keine Rute.
(Saját gyűjtés)

3-as számú melléklet: A pedagógus által használt szavak, kifejezések, szituációs mondatok

- Danke schön!
- Heute lernen wir etwas sehr spannendes!
- Welche Lieder/ Gedichte/ Tiere kennt ihr schon?
- Setzt euch!
- Steht auf!
- Sehr gut!
- Schön!
- Kommt herein!
- Zahlen wir zusammen!
- Öffne bitte die Tür!
- Mach bitte die Tür zu!
- Machen wir einen Rund!
- Spielen wir!
- Singen wir ein schönes Lied!
- Noch einmal bitte!
- Stellt euch mal vor!
- Zeige mir bitte die Karte!
- Wiederholen wir die Wörter!
- Wiederholen wir die Sätze!

4-es számú melléklet: Német gyermekdalok kottái

Schmetterling, du kleines Ding

mündlich überliefert

The musical score is written on four staves in 4/4 time. The melody is simple and repetitive, with notes corresponding to the lyrics. Chords are indicated by letters C, d, G, F, and a above the notes. The lyrics are in German and describe a butterfly.

Schmet-ter-ling, du klei-nes Ding, such dir ei-ne Tän-ze-rin!
Juch-hei-ra-sa, juch-hei-ra-sa, oh, wie lu-stig tanzt man da,
lu-stig, lu-stig wie der Wind, wie ein klei-nes Blu-men-kind,
lu-stig, lu-stig wie der Wind, wie ein Blu-men-kind.

(Gisela Trautwein: Alte kreissspiele – neu entdeckt, 1993: 31)

Alle meine Entchen

Für die Kleinsten, Volksweise

The musical score is written on two staves in 2/4 time. The melody is simple and repetitive, with notes corresponding to the lyrics. Chords are indicated by letters D, G, C, and D above the notes. The lyrics are in German and describe ducks swimming in a pond.

1. Al-le mei-ne Ent-chen schwim-men auf dem See,
Köpf-chen in das Was-ser, Schwänzchen in die Höh'.

(Gisela Trautwein: Alte kreissspiele – neu entdeckt, 1993:109)

Brüderchen, komm tanz mit mir

aus Thüringen

1. Brü - der - chen, komm tanz mit mir! Bei - de Hän - de reich' ich dir.
Ein - mal hin, ein - mal her, rund - her - um, das ist nicht schwer.

(Gisela Trautwein: Alte kreisspiele – neu entdeckt, 1993: 150)

Der Nikolaus

Quelle unbekannt

1. Der Ni - ko - laus, der Ni - ko - laus, der geht bei uns
2. Sag, hast du mir was mit - ge-bracht? Ei, das hätt' ich
von Haus zu Haus. Wir sehn ihn hier im Krei - se gehn, halt,
mir nicht ge-dacht. So fas - se in den Sack hin - ein. Sag,
Ni - ko - laus, bleib stehn, bleib stehn!
sag, was kann das sein, das sein?

(Gisela Trautwein: Alte kreisspiele – neu entdeckt, 1993: 80)

Es regnet auf der Brücke

Volkswiese aus Brandenburg

Es reg - net auf der Brük - ke, und ich werd' naß,
ich hab' et - was ver - ges - sen und weiß nicht, was.

Lie - be "Su - si" komm zu mir, bei - de Hän - de reich' ich dir,
(Name)

laß uns ein - mal tan - zen und lu - stig sein.

(Gisela Trautwein: Alte kreissspiele – neu entdeckt, 1993: 68)

Häschen in der Grube

Für die Kleinsten, mündlich überliefert

1. Häs - chen in der Gru - be saß und schlief, saß
2. Häs - chen, vor dem Hun - de hü - te dich, hü -

und schlief! Ar - mes Häs - chen, bis du krank, daß du nicht mehr
te dich! Er hat ei - nen schar - fen Zahn, packt da - mit mein

hüp - fen kannst? Häs - lein, hüpf, Häs - lein, hüpf, Häs - lein, hüpf!
Häs - chen an, Häs - lein, lauf, Häs - lein, lauf, Häs - lein, lauf!

(Gisela Trautwein: Alte kreissspiele – neu entdeckt, 1993: 21)

Kranz woll'n wir binden

mündlich überliefert

1. Kranz woll'n wir bin - den, wir bin - den ei - nen Kranz.
 2. Kranz woll'n wir lö - sen, wir lö - sen ei - nen Kranz.

Uns - rer "Lie - sel", hübsch und fein, soll der Kranz ge - bun - den sein.
 Uns - rer "Lie - sel", hübsch und fein, soll der Kranz ge - lö - set sein.

(Gisela Trautwein: Alte kreisspiele – neu entdeckt, 1993: 56)

Ringel, Ringel, Reihe

Für die Kleinsten, mündlich überliefert

Rin - gel, Rin - gel, Rei - he, sind der Kin - der drei - e, sit - zen
 un - term Hol - der - busch, ru - fen al - le: husch, husch, husch! H. - h. - husch!

Spielform Die Kinder gehen angefaßt im Kreis herum und singen. Bei „husch-husch-husch“, gehen alle in die Hocke.

(Gisela Trautwein: Alte kreisspiele – neu entdeckt, 1993: 16)

Ringlein, Ringlein, du mußt wandern

volkstümlich

Ring-lein, Ring-lein, du mußt wan-dern von der ei-nen Hand zur
an-der-n. Oh, wie schön, oh, wie schön kann man die-ses Ringlein drehn.

(Gisela Trautwein: Alte kreisspiele – neu entdeckt, 1993: 86)

Der Affentanz

Refrain

Jetzt al-le Af-fen her zu mir,
Af-fen-tanz den tan-zen wir.

1. Strophe

1. Der Af-fe hüpf-t auf ei-nem Bein,
Af-fe hüpf-t auf ei-nem Bein.

(Knister / Paul Maar: Frühling, Spiele, Herbst und Lieder, 1981: 172)

Große Uhren gehen: tick, tack

1.
Gro - ße Uh-ren ge-hen: tick tack tick tack,

2.
klei-ne Uh-ren ge - hen: tik-ke tak-ke tik-ke tak-ke,

3.
und die klei - nen Ta - schen - uh - ren:

tik-ke tak-ke tik-ke tak-ke tick!

(Gerhard Buchner: Kinderlieder von A-Z, 1989: 97)

Bak-ke, bak-ke Ku-chen, der Bäk-ker
hat ge- ru-fen! Wer will gu- ten
Ku-chen bak-ken, der muß ha-ben sie-ben
Sa-chen: Ei-er und Schmalz, But-ter und Salz,
Milch und Mehl, Saf-ran macht den Ku-chen
gehl: Schieb, schieb in O- fen 'nein.

(Eva Meinerts: Links ein Ohr und rechts ein Ohr, 1981: 17)

5-ös számú melléklet: Bemutató foglalkozás – tervezet

Name:

Ort:

Datum: 28.02.2012, 16:15-16:45; 16:45-17:15

Gruppe: Fortgeschrittene Gruppe – Wiederholung / Anfänger Gruppe – Neues Material

Thema: der Verkehr mit dem Auto

Der Stoff:

- Lied: Auto fahren
- Reim: Die Ampel ist rot
- Wortschatzerweiterung: das Auto, die Ampel
- Wiederholung: schon gelernte Wörter: rot, gelb, grün

Material:

- Wir lernen heute über die Autos. Wir spielen mit den Stühlen aus Spaß, dass wir ein Auto fahren.

Bildungsziel:

- Die Kinder singen das Lied zusammen. Das Lied wird auswendig gelernt.
- Sie erlernen die neue Wörter, ihre Wortschatz wird entwickelt.
- Ihre Memorie entwickelt sich weiter.
- Ihre Aussprache wird verbessert.
- Ästhetische Erziehung spielt auch eine wichtige Rolle.

Erziehungsziel:

- Das Lied zu lehren.
- Speicher zu entwickeln.
- Motorische Koordination zu entwickeln.
- Entwicklung des mündlichen Ausdrucks / des Denkens.
- Erfahrungen sammeln im Thema Verkehr.
- Die Aufmerksamkeit zu erhalten, Konzentrationsfähigkeit zu entwickeln.

LIED: Auto fahren

das Auto - az autó

Auto fahren, Auto fahren,
Komm wir wollen Auto fahren!
Halt, jetzt fahre nicht!
Da kommt das rote Licht.

Autózni, autózni,
Gyere, szeretnénk autózni!
Állj, most nem mehetünk tovább!
Piros lámpa következik.

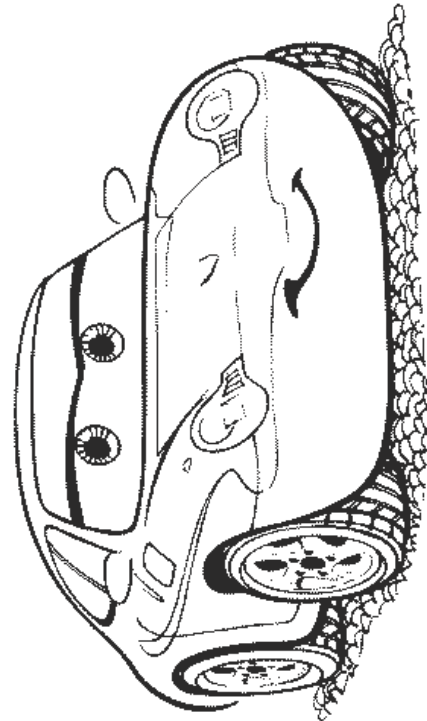
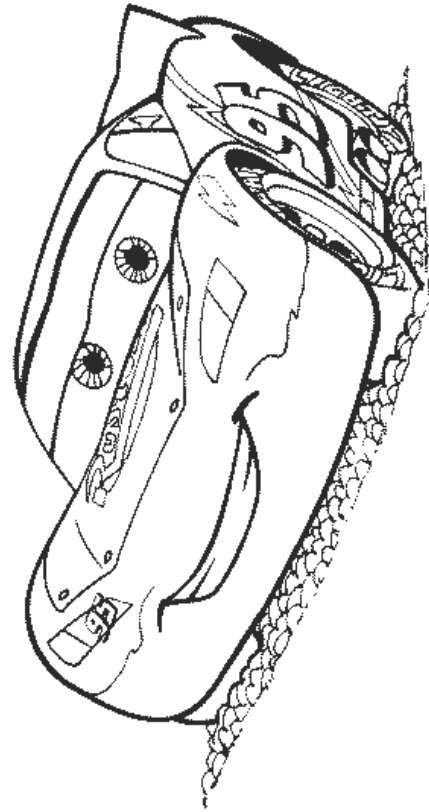
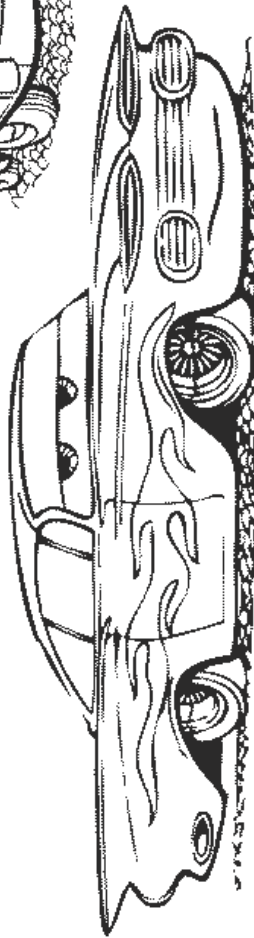
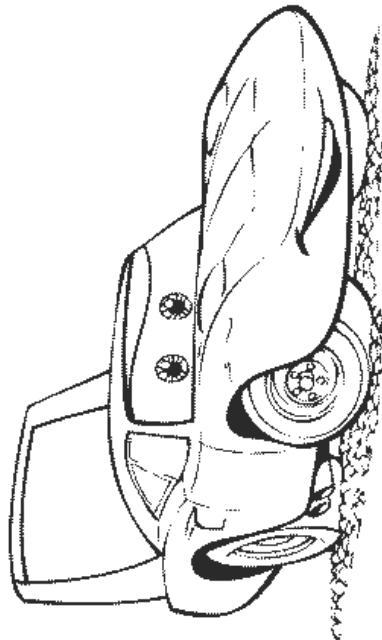
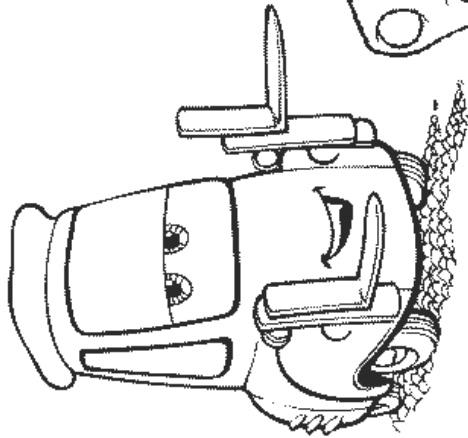
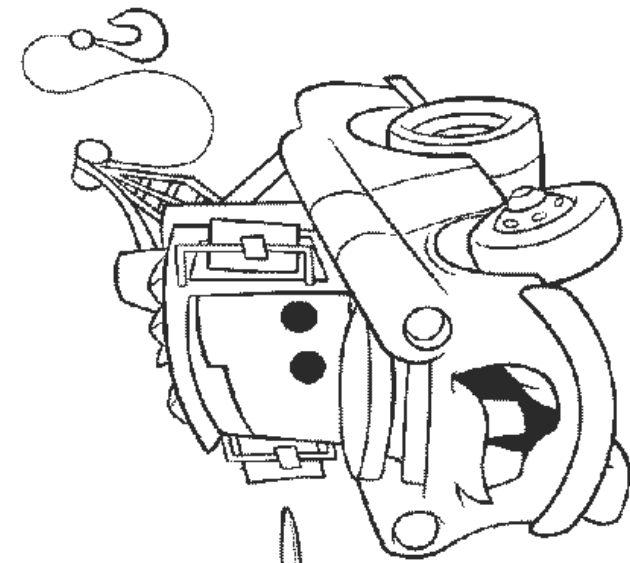
Reim: Die Ampel ist...

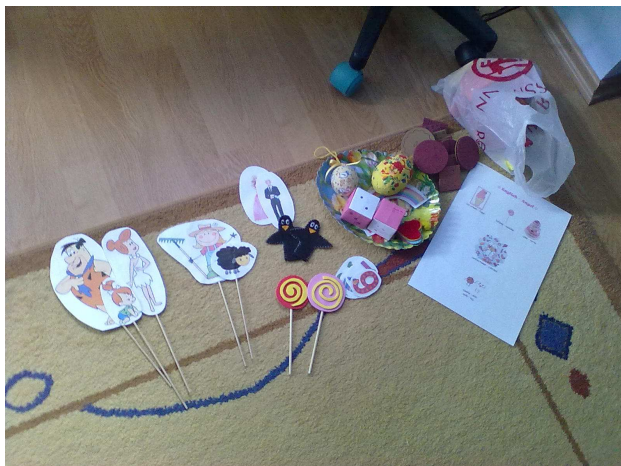
die Ampel - közlekedési lámpa

Die Ampel ist rot. - Halt!
Die Ampel ist gelb. - Warte!
Die Ampel ist grün. - Weiterfahren!

A lámpa piros. - Állj!
A lámpa sárga. - Várj!
A lámpa zöld. - Indulhatsz!

7-es számú melléklet: Képek – saját készítésű szemléltető eszközökről

Bábok, dobókockák, képek, dekorgumi sütik (Saját kép)

Szemléltető eszközök filc anyagból, gyöngyökkel kivarrva (Saját kép)

Dominó – zöldségek képeivel (Saját kép)

Színes nyuszik dekorgumiból (Saját kép)